Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 50 (14161) | 1976 оной февралиин 29, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съезд тухай
ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй ...соос, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин бэе-үүлхэ ээлжээтэ зорилгонуудые, Центральна шалгалгын комиссиин ...соое февралиин 27-ной үдэшын заседани дээрэ зүбшэн хэлсэжэ ургэжэлһэн байна.

Нүхэд: О. К. ГУЦЕВА — Ставропольиин хизаарай Благодарненска районой Сотниковско дунда һургуулиин һуралсалай талые даагша, Ю. Н. ХРИСТОРАДНОВ — КПСС-эй Горьковско обкомой нэгэдэхи секретарь, Д. П. ГАЛКИН — В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Магнитогорско металлургическа комбинадай директор, В. П. ЛОМАКИН — КПСС-эй Примориин крайкомой нэгэдэхи секретарь съезд дээрэ үгэ хэлэбэ.

Нүхэд: ЭНРИКО БЕРЛИНГУЭР — Италиин Коммунис партиин Генеральна секретарь, АМЕРИКО СОРРИЛЬЯ — Чилиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Политическэ комиссиин ба секретариадай гэшүүн, НГУЕН ТХИ БИНЬ — Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын Национальна фронтын Центральна Комитедэй гэшүүн, Саг зуурын Революционно правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр делегадуудта, айлшадта халуунаар угтагдан, съездые амаршалаа.

Февралиин 27-до Москва городой партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ коммунис, национально-демократическа ба социалис партинуудай түлөөлэгшэд нүхэд: ФРАНЦ МУРИ — Австриин Коммунис партиин түрүүлэгшэ, ЛУИ ВАН ГЕЙТ — Бельгиин Коммунис партиин түрүүлэгшэ, ХАРИЛАОС ФЛОРАКИС — Грециин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, МОХАММЕД С. БЕНЯХЬЯ — Алжирай национальна сүлөөрэлгын фронтын делегациие толгойлогшо, Алжирай Арадай Демократическа Республикын дээдэ һуралсалай ба научна шэнжэлэлгэнүүдэй министр, ГЕРХАРД ДАНЕЛИУС — Баруун Берлинэй нэгэдэмэл социалис партиин түрүүлэгшэ, МАРТИН ГУННАР КНУТСЕН — Норвегиин Коммунис партиин түрүүлэгшэ, РУБЕН СОУСА — Панамын Арадай партиин Генеральна секретарь, ЛАРС ВЕРНЕР — Швециин коммунистнууд гэжэ зүүнэй партиин түрүүлэгшэ, ПИТЕР КЕЙНЕМАН — Шри Ланкагай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, ПЕДРО СААД — Эквадорой Коммунис партиин Генеральна секретарь, ЮСУФ ДАДУ — Урда Африкын Коммунис партиин түрүүлэгшэ, ФРАНСИСКО МЕНДЕС — Гвинейн ба Ногоон хушуун гэдэг аралнуудай бэеэ даа-һан байдалай африкан партиин гүйсэдхэхэ комитедэй саг үргэлжын секретариадай гэшүүн, Гвинея-Бисау Республикын правительствые толгойлогшо, КАРЛОС АЛЬТАМИРАНО — Чилиин социалис партиин Генеральна секретарь КПСС-эй XXV съездые амаршалаа.

Республикымнай ажалшад түрэл партиингаа дотоодын болон гадаадын политикые нэгэн дуугаар һайшаана

Бултадаа һайшаана

...рин аймагай Дээдэ-...н совхоздо КПСС-эй XXV съезддэ зорюулагдаһан ... һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Совхозой барилгашадай ...дир Глазуновто үгэ үг-... Бидэнэр, совхозой ...шад КПСС-эй ЦК-гай ...ральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн тоо-... элидхэлтэй танилсаад ...даа, Эхэ оронойнгоо ... һалбархын түлөө бүри ...тэйгээр ажаллахабди гэжэ тэрэ хэлээ. Мүн совхозой слесарь Михайлов, диспетчер Сапунова болон бусад үгэ хэлээ.

Митинг дээрэ үгэ хэлэгшэд совхознай гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб бэелүүлээ гэжэ хэлээ. Эндэхи малшад 345 толгой үхэр бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагаа. Тэдэнэйнь 298-ниинь эрхим ба дунда зэргын тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаагдаа. Энэ амжалта түрүүгээр шахан тарагалуулха аргаар түйлагдаа.

Митингдэ хабаадагшад тогтоол соогоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл соо хэлэгдэһэн партиин дотоодын ба гадаадын политикые һайшаан дэмжэнэбди гэжэ бэшээ. Шэнэ амжалтануудые түйлахын түлөө үшөө эршэтэй, хүсэтэйгөөр ажаллаха байһанаа мэдүүлээ.

С. ОЧИРОВ,
партиин райкомой агитаци ба пропагандын таһагые даагша.

Эршээ улам шангадхан

Манай заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй митинг болобо. Партиин XXV съездын нээлгэндэ зорюулагдаһан энэ митингдэ заводой 800-гаад хүн хабаадаба. Заводой бүхы хүдэлмэрилэгшэд партиин ээлжээтэ съездын нээгдэхые телевизорээр хараһан, радиогоор шагнаһан байна. Долоон хүн митинг дээрэ үгэ хэлээ. Механическа цехэй токарь, партиин гэшүүн В. А. Кузнецов иигэжэ хэлэбэ:

— Партиин XXV съездын хүдэлмэри эхилбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл шагнагдаба. Манай ороной экономико хүгжөөхэ, арад зоной байдал һайжаруулха талаар ехэ зорилгонууд табигдажа байна гэжэ ойлгонобди. Арад зоной байдал һайжаруулхын түлөө парти, Совет гүрэн ходо анхарал оролдолго гаргажа байдаг. Энээнэйнь түлөө парти, правительствада баясхалан хүргэжэ байһанаа хүдэлмэришэд мэдүүлнэбди.

Заводой инженернүүд, техникүүдэй үмэнэһөө лабораториие хүтэлбэрилэгшэ инженер А. А. Гурьев үгэ хэлээ. — Үйлэдбэриин бүхы һалбариин хүдэлмэриин шанар һайжаруулхын тулада оролдохо болонобди, — гэжэ А. А. Гурьев нүхэдтөө хандаба. Иигэжэл арбадахи табан жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха ёһотойбди.

Юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые завод сүм дүүргэһэн байна. Табан жэлэй туршада валовой продукциин хэмжээе хоёр дахин ехэ болгоо. Үйлэдбэриин ургалтын 70 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар түйлагдаа. Энэл хугасаа соо завод 800 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдаһан байна. Заводой гол фонднууд 1,6 дахин нэмээгдээ.

Партиин съездын боложо байхада, заводой хүдэлмэришэд эршэ дэлисэеэ улам шангадхан ажаллажа байна.

В. ТОЛОМАНЕНКО,
«Теплоприбор» заводой партийна организациин секретарь.

БАЯСАМА МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

...сква, Кремль, КПСС-эй XXV съезддэ» — гэһэн ...ар оронай бүхы заха булангуудһаа, мүн СССР-эй ... флодой суднануудай экипажнуудай, шэнжэлэгшэ... ажаллажа байһан хойто широтануудһаа, алар холын ...тануудһаа бэшэгүүд, телеграмманууд таһалгаряагүй ...ургэлжэлһөөр. Союзна республикануудай ниислэл ...удһаа, хадата аулнуудһаа, индустриин ехэ ехэ ...ээ, мүн карта дээрэ үшөө тэмдэглэгдээгүй байһан ... тосхонуудһаа бэшэгүүд, телеграмманууд эльгээг-... Совет хүнүүдэй ажалай амжалта түйлалтанууд ту-... түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даа-... болзорһоонь урид дүүргэхээр бэлэн байһан тухай ...элнүүд эдээн соо бии.

...давиин, Литвагай, ...гай, Туркмениин ССР-... Компартинуудай ЦК-... Верховно Соведүүдэй ...умүүд, Министрнүү-... Соведүүд, Кемеровскэ, ...нска, Калининград-... Белгородско, Курска, ...ска областьнуудай ...на комитедүүд, ажал-... депутадуудай Сове-... коммунистнуудай, бү-...шадай үмэнэһөө ле-... партиин дээдын зур-... ажалай амжалтанууд ... мэдээсэлнүүдые эль-...

...йо Магниткын — Че-...цэй металлургнууд ... элидхэнэ: түсэбһөө ... продукци үйлэдбэ-... технико-экономическа ...үдые һайжаруулха та-... ...һан социалис уялга-... коллективнай дүрбэн ... дүүргээ. Металлургнуудай мэдээсэл дотор иимэ тоо бии: 4.446. Үйлэдбэриин хүдэлмэриие оньһожоруулһанай, автомадаар хангаһанай, хүтэлбэриин байгууламжые нарижуулһанай ашаар эды хүн ондоо ажалда хабаадуулагдаха аргатай болоо.

Үнгэрһэн табан жэлдэ шулуу нүүрһэнэй уурхайнуудай хүсэн 27 миллион тонноор үргэдэһэн байна гээд «Экибастузуголь» гэжэ нэгэдэлэй горнягууд мэдээсэнэ. Табан жэл соо арадай ажахыда 185 миллион шахуу тонно гэхэ гү, али даабаряа хараалагдаһанһаа һураггүй ехэ үнэгүй түлишэ үгтөө.

XXV съезддэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые моряагууд һайшаана гээд Грузиин далайн пароходствын «Генерал Леселидзе» гэжэ руда шэрэдэг пароходой экипаж мэдээсэнэ. Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй даабариие дүүргэхээр, коммунизм байгуулгын нийтэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар бэлэн байһан тухайдаа экипаж мэдээсэнэ.

Ульяновска областиин Крупскаягай нэрэмжэтэ совхозой ажалшад амжалтануудые түйлаһан тухайдаа съезддэ элидхэбэ. Волго мүрэнэй саяахи тала газарай ганданги уларилтай эрхэ байдалда эдэнэр хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлһэн байна. Түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо һураггүй ехэ ороохо, мяха, ноохо гүрэндэ худалдаа. «Бидэ саашадаашье улам һайнаар хүдэлхые найдуулнабди», — гэжэ таряашадай, малшадай бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Улаан Тугта Сибириин сэрэгэй округой Сэрэгэй Соведэй, бүхы сэрэгшэдэй мэдээсэл эндэ бии. 1975 ондо сэрэгэй округойхид һайн үрэ дүнгүүдые түйлаа гээд тэрээн соо хэлэгдэнэ. Гурбадахи сэрэгшэ бүхэн сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлэй отличник болонхой. Округой коммунистнууд мүрысөөнэй манлайда ябана.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДДЭ БАРЮУЛАГДАҺАН ДУРАСХААЛТА БЭЛЭГҮҮД

КПСС-эй XXV съездын ...мэрээ үргэлжэлүүлжэ ... Кремльдэхи Съезд-... ордон соо совет ком-...нуудай хуралдаанда ... дурасхаалта ... табигданхай байна. КПСС-эй XXV съезддэ зо-... Болгариин Комму-... партиин Центральна ... болгар, совет ара-... эбдэршэгүй хани ба-... мүнхэлһэн удхатай ... гобелен барюу-... Социалис хү-... партиин ...ральна Комитет ленин-... партиин съезддэ бэлэг ..., үргэн нийтэ арад ... революционно хүсэл ... харуулһан бронзо ... бариба.

Съезддэ Германиин Со-... нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй бэлэглэһэн скульптура фашис дарлалта мүлжэлгэһөө немец ажалшадые сүлөөлһэн совет арадай баатаршалгада зорюулагдана. Чехословакиин уран бэлигтэнэй бүтээһэн гоё һайхан ваза наранай хурса элшээр толорно. Энэ хадаа съезддэ Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй барюулһан бэлэг гээшэ.

Улаан үнгэтэй хибэс дээрэ В. И. Ленинэй дүрэ зураг гоё һайханаар бүтээгдэнхэй. Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитет энэ бэлэг баряа. Монгол арадай зохёохы ажал зураглаһан зураг хажуудань табяатай байна. Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитет тэрэниие съезддэ бэлэглэбэ.

Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитедэй бэлэг ехэ һүлдэ тэмдэгтэй юм. Энэнь арадай илалтые, бэеэ дааһан байдалые, амгалан ажалые магтан дуулана.

Хосе Мартиин 1892 ондо бэшэһэн Кубын революционно партиин уставай, конституциин гар бэшэг бэлэгүүдэй дунда бии. Кубын Коммунис партиин Центральна Комитет тэрэниие XXV съезддэ бэлэглээ.

Лаосой Арадай-революционно партиин вымпел стенд дээрэ табигданхай.

КПСС-эй XXV съезддэ барюулагдаһан дурасхаалта бэлэгүүд Советскэ Союзай Коммунис партида аха дүү Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай ехэ дуратай, хүндэлдэг байһые гэршэлэн харуулна.

(ТАСС).

БАМ-ай ЗАХИЛ ДҮҮРГЭГШЭДЭЙ ҮГЭ

КПСС-эй XXV съезддэ зорюулагдаһан митинг Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые хэдэг заводто февралиин 27-до болобо.

Предприятиин парткомой секретарь Р. П. Мухаров митинг нээжэ, үгэ хэлээ. Манай заводой хүдэлмэришэд съездын урда тээ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, БАМ-да баригдаха хүүргэнүүдэй хоёр ута пролет болзорһоонь урид дүүргэжэ эльгээгээ гэжэ нүхэр Мухаров тэмдэглээ.

Удаань 3-дахи цехэй комсомол-залуушуулай слесарьнүүдэй коллективэй бригадир В. Л. Воронин хоёр һарынгаа түсэб партиин XXV съездын нээгдэтэр бэелүүлхэ гэһэн уялгаяа дүүргээбди гэжэ мэдүүлээ. Һүүлээрнь болбосоруулгын цехэй ахалагша мастер А. А. Дорохов абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн, мүн жэлэйнгээшье түсэб сагһаань урид дүүргэхэ байһан тухайгаа хөөрэбэ. Удаань слесарьнүүдэй бригадир Н. Митыпов бригадамнай габшагайгаар ажаллана гэжэ хэлээ. Һүүлээрнь үгэ хэлэһэн 2-дохи цехэй электро-гагнууршан А. М. Секретарев КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэл соо Эхэ оронойнгоо улам хүгжэхэ тухай уншахадаа, бидэнэр, хүдэлмэришэд баярланабди гээ. Тиин байгша ондо хубиингаа түсэб 120 гаран процент бэелүүлхэб гэһэн уялга абаа. Удаань опорно-механическа цехэй хүдэлмэришэн, заводой комсомолой бюрогой гэшүүн Л. Бутакова заводойнгоо түрүүшүүл тухай, мүн залуушуулай үшөөл һайнаар хүдэлжэ, хүдэлхэшье байһан тухай мэдүүлээ. Сугларагшадай урда Улаан-Үдын КПСС-эй Железнодорожно райкомой секретарь Л. Л. Болдонов үгэ хэлэхэдээ, партиин райкомой бюрогой тогтоолоор нүхэр Бетехтинэй хүтэлбэрилдэг слесарьнүүдэй бригадада, мүн нүхэр Степановай ударидадаг болбосоруулгын цехэй мастерска участогта КПСС-эй XXV съездын нэрэ олгогдоо гэжэ хэлээ. Гадна, заводой хүдэлмэришэн В. Е. Деслерэй нэрэ Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ болоо.

Митинг дээрэ заводой бүхы хүдэлмэришэдэй болон инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй арбадахи табан жэлдэ габшагайгаар хүдэлхые гэршэлһэн резолюци абтаа.

Д-Р. ДАМБАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: митингын үедэ. Заводой слесарь-хабсаргагшадай бригадир Н. Митыпов үгэ хэлэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАНОВАЙ фото.

ОМОГОРХОЛ ТҮРҮҮЛНЭ

Һаянай хэды сүлөө тухагүй хүдэлжэ байгаашье һаа, багахан һамбаанай гарахада, сэнхир экранаа тодхоод, КПСС-эй XXV съезд дээрэ Леонид Ильич Брежневэй хэһэн элидхэлые шагнаабди, хараабди.

Табан жэл гээшэмнай багашаг болзор aаб даа. Энээхэн үе соо дэлхэй дээрэ, Совет орон дотоонай хэды ехэ һайн һайхан хэрэгүүд хүн зоной аша туһада хэгдээ гээшэб! Съездһээ съезд хүрэтэр Советскэ Союзай Коммунис партиин, тэрэнэй ЦК-гай бэелүүлһэн политикын асари ехэ үрэ дүнгүүд эндэ тобойжо харагдана. Совет хүн байһандаа, энэ ехэ гайхамшагта түйлалтануудта хубитаяа оруулалсажа байһандаа омогорхохоор байна.

Гэбэшье коммунистнууд хэзээдэшье түйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй, шэнэ, түрүү юумые дэлгэрүүлхэ, хүнүүдэй зол жаргалай түлөө хододоо урагшаа тэгүүлжэ ябадаг заншалтай гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон заана.

Энэнь зүб лэ даа. Тиимэл байха ёһотойбди. Эхэ оронойнгоо улам хүгжэхын, өөһэдынгөө ажабайдалай бүри жаргалтай, баян болохын, ерээдүйдэ үри хүүгэдэйнгээ һайн һайханаар һуухын тула оролдожо хүдэлэнгүй яахабибди.

Партиингаа съездын боложо байһан эдэ үдэрнүүдтэ манай бригадын хонишод ажалайнгаа эршэ, хэрюусалгые улам шангадхан хүдэлнэ. Мүнөө даб дээрэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абанхайбди. Иигээд һаядаа хурьгалха хонид үшөө бии.

Бүхы түл түрэсээ нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр томо болгожо, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ шадаал һаа, олон хурьга түлжүүлхын түлөө тэмсэнэбди. Байра байдалнай һайн, үбһэ тэжээлшье хүсэд хүрэхэ бии.

П-Д. ДОРЖИЕВ
Оронгын совхозой хонишон.

Улаан-Үдын аймаг.

Съезддэ ажалай бэлэгүүд

УЯЛГА ДҮҮРГЭГДЭЭ

Партиин XXV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ шиидэһэн манай коллектив хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ. Съездын нээгдэхэ үдэр болотор модо шэрэхэ хоёр һарын даабари дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 3000 кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн уялгаяа модошод дүүргээ. Хоёр һарын туршада 68 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабари февралиин 22-то дүүргэгдээ.

Журавлихинска модо бэлэдхэлэй пунктын коллектив хоёр һарынгаа түсэбые болзорһоонь хахад һараар уридшалан дүүргэһэн байна. Гусихинска модо бэлэдхэлэй пунктын хүдэлмэрилэгшэд графигһаа холо уридшалан ажаллана.

В. И. Тормозовой, В. И. Антоненкын, А. А. Грязинай, Н. А. Кожевинэй, В. Г. Марковай даадаг модо бэлэдхэлэй томодхогдоһон бригаданууд даабаряа үдэр бүхэндэ 120—140 процент дүүргэдэг болоо. Ажалаа 1,5 халаанда эмхидхэһэн эдэ бригаданууд бүтээсэеэ улам дээшэлүүлжэ байна.

Модо шэрэдэг автомашинын олон жолоошод ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ. 7 жолоошонһоо бүридэһэн Н. Н. Кожевинэй хүтэлбэрилдэг томодхогдоһон экипаж, В. В. Горбышевой даадаг комсомол-залуушуулай экипаж, ажалаа хоёр халаанда эмхидхэдэг К. М. Булатовай, В. А. Гагаринай, В. В. Калашниковай, П. Ф. Серебренниковэй даадаг экипажнууд, модо ашадаг механизмуудай операторнууд Н. Н. Мороков, Н. И. Скосырский ажалай вахтада жагсаад, даабаряа халаан бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Леспромхозой модошод партиин XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Модо бэлэдхэдэг олонхи бригаданууд томодхогдоһон, ажалынь 1,5 халаанда эмхидхэгдэһэн байна. Модо шэрэдэг автомашинануудай экипажнууд томодхогдоо. Эдэ бүгэдын ашаар ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Модошод партиин съездын үнгэргэгдэжэ байгаа үдэрнүүдтэ бүри эмхитэй һайнаар ажаллаха, ажалай бүтээсэ бүри дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээ. Урдань хараалһан 3000 кубометрэй орондо 8000 кубометр модо хоёр һарын түсэбһөө гадуур бэлэдхэхэ, тиигэжэ кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ арга хангаха зорилготойгоор модошод ажаллана.

С. ВШИВКОВ.
Баргажанай леспромхозой хүдэлмэрилэгшэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ДЭБТЭРТЭ БЭШЭГДЭЭ

Партиин Железнодорожно райкомой бюро болон райсоведэй гүйсэдкомой заседаниин хамтын шиидхэбэреэр районой ажалшадай КПСС-эй XXV съезддэ зорюулһан ажалай бэлэгүүдэй дэбтэр бии болгогдоһон байна.

Съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан коллективүүд өөһэдынгөө ажалай амжалта тухай энэ дэбтэртэ бэшэхэ эрхэдэ хүртэхэ юм. Районой промышленна предприятинуудай дундаһаа эгээл түрүүлэн энэ эрхэдэ Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводой коллектив хүртэһэн байна. Съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ ямар амжалта түйлаһан тухайгаа тэдэнэр энэ дэбтэртэ бэшээ.

Тэдэнэй һүүлээр ажалай бэлэгүүдэй дэбтэр авиазаводто, ЛВРЗ-дэ дамжуулагдан үгтөө һэн. Юһэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэн эдэ коллективүүд социалис мүрысөөнэй үедэ түйлаһан амжалтаяа энэ дэбтэртэ мүн лэ элирүүлэн харуулба. Съездын хүндэлэлэй социалис уялгануудаа һайнаар дүүргэһэн «Теплоприбор» заводой коллективтэ дэбтэр дамжуулан үгтөөд байна.

Барилгын, проектнэ организацинуудай, барилгын индустриин предприятинуудай дундаһаа түрүүлжэ гараһан «Бурятгражданпроект» институдай коллектив табан жэлэйнгээ үрэ дүн тухай дэбтэртэ бэшэхэ эрхэдэ хүртөө. Автомобильна ба түмэр замай предприятинуудай дундаһаа эрхимлэһэн Улаан-Үдын локомотивна депогой, мүн Улаан-Үдын түмэр замай отделениин коллективүүдэй хамта дээрээ түйлаһан амжалта ажалай бэлэгүүдэй дэбтэртэ бэшэгдэхэ болоо.

Худалдаа наймаанай ба арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай дундаһаа ажалайнгаа амжалта тухай дэбтэртэ бэшэхэ эрхэдэ горбыткомбинадай коллектив хүртэһэн байна.

Районой ажалай бэлэгүүдэй дэбтэр гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Коллективүүдэй түйлаһан хамтын амжалта, партиин XXV съезддэ бариһан ажалай бэлэгүүд энэ дэбтэртэ мүнхэжүүлэн бэшэгдэжэ байна. Мүн хамтын амжалта түйлаха хэрэгтэ эгээл ехэ хубитаяа оруулһан үйлэдбэриин түрүүшүүлэй нэрэ бэшэгдэхэ, дүрэ зураг няагдаха юм.

Ажалай бэлэгүүдэй дэбтэр социалис мүрысөөндэ амжалта түйлаһан түрүү коллективүүдтэ март һара болотор дамжуулагдажа байха. Саашадаа партиин райкомдо тушаагдажа, эндээ хадагалагдажа байха болоно.

Манай корр.

ВАХТА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Хоёр һарынгаа даабариие дүүргэжэ, партиин XXV съездые угтаха гэһэн уялга «Электромашина» заводой шудхалгын цехэй коллектив абаһан байгаа. Шудхагшад съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа.

Социалис энэ уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа тэдэнэр элидхээ. Цехэй коллектив январь һарын үрэ дүнгүүдээр завод дотороо түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэһэн юм.

Съездын боложо байһан эдэ үдэрнүүдтэ ажалайнгаа вахта үргэлжэлүүлһэн шэрэм шудхагшад халаанай даабари үлүүлэн дүүргэжэ байна. Тэдэнэр февраль һарын түсэбһөө гадуур 50 тонно һайн шанартай шэрэм шудхалаа гаргаха гэжэ шиидээ.

Мастернууд Валерий Авдоничев, Анатолий Яковлев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг участок ба халаан социалис мүрысөөндэ амжалта түйлана.

Юһэдэхи табан жэлэй ударник Ананий Григорьевич Бондарь съездын хүндэлэлэй ажалай вахтын үедэ ехэ бүтээсэ түйлаа. Эдэ үдэрнүүдтэ халаанай даабариие холо үлүүлэн дүүргэнэ. Түрүү энэ хүдэлмэришэн ажалай нормо-часаар хараалагдаһан 1976 оной даабари дүүргээд, 1977 оной апрелиин тоосоогоор ажаллажа эхилээ. Тэрэнэй бүтээһэн продукци нэгэшье голодоһогүйгөөр техническэ хиналтын таһагта тушаан абтана.

Шэрэм шудхагшад 1976 оной социалис уялга баталан абаа. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые декабриин 27-до дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 20 мянган түхэригэй продукци гаргаха гэжэ хараалбад. Продукциингаа 90 процентые голодоһогүйгөөр техническэ хиналтын таһагта тушааха, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 10 мянган түхэригэй алмалта хэхэ юм. Ажалай бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 3,2 процентээр дээшэлхэ байна.

Н. ДЕМИН.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН МАНДАТНА КОМИССИИН ЭЛИДХЭЛ

Комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр И. В. КАПИТОНОВОЙ хэһэн элидхэл

Нүхэдүүд!

XXV съезд манай ленинскэ партиин түүхэдэ элитэ ехэ ушар хэрэг боложо ороххо юм. Тэрэ хадаа коммунизм байгуулхын түлөө совет арадай тэмсэлдэ шэнэ шата болоно.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежнев тоосоото элидхэл соогоо дотоодын ба уласхоорондын асуудалнууд эрдэм наукын үндэһөөр шэнжэлэгдээ, түгэс хүгжэнги социализмын эрхэ байдалда партиин ябуулһан ажал ябуулга гүнзэгыгөөр, бүхы талаһаа харуулагдаа, манай обществын урагшаа дабшаха хараа замууд тодорхойлогдоо. КПСС-эй ЦК-гай тоосоон үнэхөөрөө программна удха шанаргай документ мүн. Тэрэ хадаа марксизм-ленинизмые зохёохы ёһоор хүгжөөлгэдэ томо нэмэлтэ болоно.

Манай бүхы ажал ябуулга, туйлаһан амжалтанууд, парти арад хоёрой саг үргэлжын бэхижэжэ байһан нэгэдэл — эдэ бүгэдэ хадаа ленинскэ хараа шугамаар Советскэ Союзай Коммунис парти бата найдамтайгаар дабшана, өөрынгөө түүхын үүргые нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэнэ гэжэ гэршэлнэ.

XXV съездын урда тээ партиин бүхы эмхинүүдтэ тоосоото-һунгалтын кампани боложо үнгэрһэниинь мэдээжэ. Тоосоонууд болон һунгалтанууд партиина зэргэнүүдэй эбдэршэгүй нэгэдэл болон бата бэхи жагсаалые, КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикые, Центральна Комитедэй, үнэн сэхэ ленинец нүхэр Леонид Ильич Брежнев толгойлогшотой тэрэнэй Политбюрогой бодото ажал ябуулгые бүгэдэ арадай дэмжэжэ, һайшаажа байһые харуулаа.

Эхин организацинуудай тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ, партиина конференцинууд, союзна республикануудай компартинуудай съезднүүд дээрэ XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар организаци бүхэнэй хэһэн ажалай дүнгүүд гаргагдаа, олдоһон дүй дүршэл шэнжэлэгдээ, согсологдоо, ерээдүйдэ бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо. Манай партида партиина ажабайдалай ленинскэ гурим, партиина хүтэлбэриин гол ёһонууд батаар нэбтэрээ гэжэ тоосоонууд ба һунгалтанууд үшөө дахин харуулаа.

Бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгын үедэ «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай проект һайшаагдаа. Коммунистнууд, бүхы ажалшад партиин түсэбүүдые дүүргэхэ, арбадахи түсэбтэ табан жэлэй үедэ шэнэ амжалтануудые туйлаха гэжэ батаар шиидэнги байһанаа мэдүүлээ.

Нүхэдүүд! Бүхы партиина организацинуудта съездын делегадуудые һунгалга гүйсэд нэгэн һаналай оршон байдалда үнгэрөө гэжэ мандатна комисси хангяар элидхэнэ. Партиина нүхэдэйнгөө дунда, үргэн ехэ ажалша олониитын дунда ажал хэрэгээрээ, бүхы ажабайдалаараа нэрэ хүндэтэй болоһон хүнүүдые коммунистнууд съездэ эльгээгээ.

Манай партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежнев XXV съездын түрүүшын делегадаар тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр, омог баяртайгаар һунгагдаа.

Хаа хаанагүй партиина суглаанууд, конференцинүүд, съезднүүд дээрэ совет хүнүүдэй һанал бодол, сэдьхэл тодорхойлогдожо, коммунизм байгуулха, эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ, агууехэ ленинскэ захяа заабаринуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ Леонид Ильич Брежневэй оруулһан элитэ ехэ хубитые, ажалша арадай аша туһада, зол жаргалайнь аша туһада тэрэ бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа зорюулдаг гэжэ коммунистнууд тэмдэглээ һэн. Тиигэжэ тэрэ манай ороной коммунистнуудай, ажалшадай, бүхы түрүү үзэл бодолтой хүн түрэлтэнэй зүгһөө гүнзэгыгөөр хүндэлүүлдэг, үнэн зүрхэнэйнь баяр баясхаланда хүртэдэг юм.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд съездын делегадуудаар гүн ехэ нэгэн дуугаар һунгагдаа. Тэдэнэр аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгаараа манай партиин, совет арадай үндэр этигэл найдабарида хүртэнхэй.

Нүхэдүүд, КПСС-эй XXV съездэ 4998 делегат һунгагдаа. Тэдэнэй 3672 делегадынь гэхэ гү, али 73,5 процентнь съездын делегадуудаар түрүүшынхеэ һунгагдаа. КПСС-эй Уставай ёһоор, Центральна Комитедэй тогтооһон гурим ба партиин гурба мянган гэшүүдһээ нэгэ делегат гэһэн түлөөлэлгын нормые нягтаар сахиһанай ёһоор хаа хаанагүй делегадуудые һунгалга үнгэргэгдөө.

Мандатна комисси бүхы делегадуудай эрхэ түлөөлэлгые шалгаад, тэдэниие үнэнтэ дээрэ гэжэ тоолоо.

Россин Федерациин хизаарнууд болон областьнуудай партиина организацинуудһаа съездэ 3035 делегат һунгагдаа. Республиканска партиина организацинуудай делегацинуудай состав гэхэдэ: Украина — 894 хүн, Казахстан—218, Белорусси — 172, Узбекистан — 159, Грузи — 107, Азербайджан 96, Латви—51, Литва—49, Армени—47, Молдави —44, Киргизи—37, Таджикистан—32, Эстони—30, Туркменистан—27 хүн.

Съезд дээрэ эгээл томо отрядуудые түлөөлһэн партиина организацинууд гэбэл—манай Эхэ ороной ниислэл Москвагай — 328 хүн, Ленинградска областиин—179, Московско—162, Донецкэ—96, Ростовско—93, Краснодарска хизаарай —91, Горьковско областиин—78, Свердловско—75, Днепропетровско—73 хүн.

Съездын хүдэлмэридэ шэнээр байгуулагдаһан областьнуудай: Казахстандахи Джезказганска, Мангышлакска, Узбекистандахи Джизакска, Таджикистандахи Кулябска, Туркменистандахи Ашхабадска ба Красноводско партиина организацинуудай делегадууд хабаадана.

Нүхэдүүд! Манай парти болбол хүдэлмэришэн ангиин, бүхы совет арадай парти мүн, тэрэнэй шалгагдамал, дайшалхы манлай мүн. Энэ ушар хадаа съездын делегадуудай бүридэлөөр тодорхойлогдоно гэбэл, тэдэнэй дунда хүдэлмэришэн ангиин, колхозно тарияашадай, арадай интеллигенциин, ороной хүн зоной бүхы социальна бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд бии. Делегадуудай олонхиинь бар хүсэнэй ба ухаан бодолой ажал хэдэг хүдэлмэрилэгшэд, тэдэнэр материальна үйлэдбэридэ сэхэ хүдэлжэ байдаг хүнүүд.

Манай съездын делегадуудай горитойхон хубинь—34,1 процентнь гэхэ гү, али 1703 хүн — социалис индустриин элдэб янзын һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд мүн. Тэдэнэй 77 шахуу процентнь баатар хүдэлмэришэн ангиин, манай обществын хүтэлбэрилхы ангиин түлөөлэгшэд мүн. 1310 делегат — хүдэлмэришэд ажалша олон тоото коллективүүдһээ, индустриальна томо түбүүдһээ, станогууд болон доменно пеэшэнгүүдэй хажууһаа, шулуу нүүрһэнэй шахтанууд болон барилгын талмайнууд дээрэһээ съездэ ерээ.

Байгал-Амарай түмэр харгы барижа байһан, Камска автомобильна завод, Саяно-Шушенска ГЭС бодхоожо байһан, Баруун Сибирьтэ нефть болон газ абаха комплексые барижа байһан, мүн ороной арадай ажахын бусад томо барилгануудые

хэжэ байһан хүнүүд съездын делегадуудай тоодо оролсоно.

Делегадууд - хүдэлмэришэд юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй үедэ шэн габьяатайгаар хүдэлөө, тэрэнэй тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэдэ ябаа, тэдэнэр бүгэдөөрөө табан жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргээ гэжэ баримтанууд харуулна. 650 шахуу хүн табан жэлэйнгээ түсэбые гурба гү, али дүрбэн жэлэй туршада дүүргээ. 75 хүн хубиингаа хоёр табан жэлэй түсэб дүүргээ. Тэдэнэй олонхинь һурган хүмүүжүүлэгшэд юм, залуушуулда баян дүй дүршэлөө, эрдэм мэдэрэлээ, шадабаряа дамжуулан үгэнэ.

Стахановска хүдэлөө эхилэгшэд Петр Федорович Кривонос, Иван Иванович Гудов, Константин Григорьевич Петров болон бусад ветеранууд - стахановецууд съездын делегадуудаар һунгагдаа.

Делегадуудай дунда хүдөө ажахын 887 хүдэлмэрилэгшэд бии. Тэдэнэй 70 процентһээ олониинь юрын колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, звеное даагшад, фермэ эрхилэгшэд, бригадирнууд мүн. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хабаададаг дүрбэдэхи делегат бүхэн механизатор юм. Хүдөөгэй коммунистнууд партиин аграрна политика бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй манлайда ябана. Тэрэ политика бодото хүсэтэй, ашаг үрэ ехэтэй байһанаа баталаа. Делегадуудай дунда Россин Федерациин Хара хүрьһэтэ бэшэ зоныи олон коммунистнууд бии, ороной энэ үргэн ехэ районие шэнэдхэн хубилгаха харюусалгатай зорилго тэдээндэ даалгаатай.

Элидхэл соогоо Леонид Ильич Брежнев үйлэдбэриин түрүүшүүл ба новаторнууд тухай дулаан үнэн зүрхэнэй үгэ хэлээ, тэдэнэй зохёон байгуулхы ажалые үндэрөөр сэгнээ. Орон дотор социалис мүрысөө үүсхэһэн мэдээжэ олон хүнүүдые нэрлээ. Тэдэнэр бултадаа XXV съездын делегадууд мүн гэжэ элидхэнэбди.

КПСС-эй ЦК-гай тоосоон дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, хүдэлмэришэн ангиин, тариашадай ба интеллигенциин бата холбоо барисаан манай обществын үндэһэ һуури болоно. Материальна үйлэдбэри хүгжөөхэ, эрдэм болон техникэ дэбжээхэ зорилгонуудые шиидхэхэ, арад зоной соёл болбосорол дээшэлүүлхэ хэрэгтэ совет интеллигенци хубитаяа улам ехээр оруулжа байна. Литература болон искусствын 272 ажал ябуулагша, научна эмхинүүдэй, арадай гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд манай интеллигенциие энэ съездэ түлөөлнэ.

СССР-эй Наукануудай академиин ,һалбаринуудай академинүүдэй, союзна республикануудай наукануудай академинүүдэй 103 академик ба гэшүүн-корреспондентнүүд, эрдэмүүдэй 442 доктор ба кандидат делегадуудай дунда бии.

Манай орон өөрын ба дэлхэйн эрдэм ухаанай аша туһада, бүхы хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын аша туһада замбуулиниие шэнжэлэн ашаглаха амжалтатай хүдэлмэри ябуулжа үргэлжэлһөөр. Совет арба нэгэн космонавт баатар габьяануудайнгаа түлөө Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэнхэй. Эдэнэр бултадаа съездын делегадуудаар һунгагдаһан байна.

Нүхэдүүд! Совет обществын эршэ түгэс хүгжэлтэ, коммунис байгуулалтын улам үргэдэжэ байгаа далайсанууд, уласхоорондын оршом соо манай эрхилдэг ажал ябуулга экономикын болон соёлой хүгжэлтые, хүнүүдые хүмүүжүүлгын хэрэгые партиина хүтэлбэреэр хангалгын хэм хэмжээ улам дээшэлүүлхэ, олониитын дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри һайжаруулха эрилтэ сэхэ шууд табина гэжэ Леонид Ильич Брежневэй элидхэл дотор заагдана. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ партиина, Соведүүдэй ба ажахын хүдэлмэрилэгшэдһөө нилээд дулдыдаха байна.

Коммунистнууд партиина 1114 хүдэлмэрилэгшые, тэрэ тоодо партиин обкомуудай, крайкомуудай, союзна республиканууdaй компартинуудай ЦК-нуудай 329 секретариие, партиин окружкомуудай, горкомуудай ба райкомуудай 635 секретариие өөһэдынгөө түлөөлэгшэд болгожо, съездэ эльгээгээ. Тиигэжэ партиина хүтэлбэрилэгшэдэй хүнгэн бэшэ хүдэлмэри үндэрөөр, зохихо гуримаар сэгнэгдэһэн байна.

Ажалшадые хүмүүжүүлхэ, ажахын ба политическэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ тэдэниие элсүүлгын асуудалаар ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, партиин эхин эмхинүүдые толгойлдог эхин, цеховой организацинуудай 502 секретарь ба партгруппорг делегадуудаар һунгагдаад, съездэ хабаадана. Партийна органуудта үнгэрһэн тоосоото һунгалтын кампаниин үеэр шэнэ хүсэн нэмээ. 100 мянга гаран хүн эхин организацинуудай секретарьнууд болоожо түрүүшынхеэ һунгагдаа. Мянга шахуу хүдэлмэрилэгшэд партиин районно ба городской комитедүүдэй секретарьнууд болгогдон дэбжүүлэгдэнхэй. Элдэб шатын хүтэлбэрилхы партиина органуудта дүрбэ миллион үлүүтэй хүнүүд, тайлбарилан хэлэбэл, дүрбэдэхи коммунист бүхэн һунгагдаһан байна.

Соведүүдэй, профсоюзуудай, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд съездэ олоор түлөөлэгдөө. Тэдэнэй зүгһөө 693 хүн делегадуудаар һунгагданхай. Делегадуудай дунда СССР-эй Верховно Соведэй, союзна ба автономно республиканууdaй Верховно Соведүүдэй 1608 депутат бии. Энэнь манай социалис байгуулалтын демократизмые бодото дээрэнь бэелүүлэгшэ Соведүүдэй, ажалшадай ниитын эмхинүүдэй манай ороной ажабайдалда ямар һуури эзэлдэгые. тэдэнэй ажал ябуулгада коммунистнуудай ямар үүргэ дүүргэдэгые элирхэйлэн харуулна.

Съездын хүдэлмэридэ 659 делегат—ажахын хүтэлбэрилэгшэд хабаадана. Тэдэнэй тоодо үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, комбинадуудай, предприятинуудай ба барилгануудай 346 хүтэлбэрилэгшэ, совхозуудай 86 директор, колхозуудай 142 түрүүлэгшэ бии. Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхын түлөө, эрдэм болон техникын хүгжэлтые түргэдхэхын түлөө. арадай ажахын бүхы һалбаринуудта ажалай шанар улам һайжаруулхын түлөө ниитэ тэмсэлэн талаар ехэ харюусалга ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ түдадаг.

Нүхэдүүд! Политическэ, ажахын ба соёлой ямаршье һалбариие абажа харабал, совет эхэнэрнүүд хаа хаанагүй эдэбхитэйгээр ажалладаг байна. Леонид Ильич Брежневэй элидхэл дотороо хэлэһэнэй ёһоор, эхэнэрнүүдэй шэн воригой, бэлиг шадабариин ашаар манай Эхэ орон ехэ амжалтанууд болон илалтануудые туйлаа.

Эхэнэрнүүд манай партиин бүхы коммунистнуудай дүрбэнэй нэгэ хуби шахуунь болоно. Тэдэнэр мүнөөнэй съездэшье олоороо түлөөлэгдэнхэй. 1255 эхэнэр гэхэ гү, али бүхы делегадуудай 25,1 процентнь делегадуудаар һунгагданхай. Эндэ промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин эрхим хүдэлмэрилэгшэдые, литература болон искусствын ажал ябуулагшадые, багшанар, врачнууд ба эрдэмтэдые, партийна болон Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые, ниитын мэдээжэ ажал ябуулагшадые харанабди.

Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилын харуулай ба дотоодын сэрэгүүдэй 314 алба хаагшад делегадуудай дунда бии. Эдэнэй олониинь — граждан дайнай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Эхэ оронойнгоо түлөө баатарлигаар тулалдаһан хүнүүд. Армиин коммунистнууд мүнөө, амгалан сагта, сэрэгэй ба политическэ бэлэдхэлэй талаар эрхим жэшээ харуулна, арад зондоо үнэн сэхээр алба хэдэг, совет хүнүүдэй амгалан тайбан ажалые, социализмын туйлалтануудые нарин хёрхоор сахидаг Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гол хубинь болоно.

Нүхэдүүд! Делегадуудай 90 процент шахуунь дээдэ, гүйсэдбэшэ дээдэ, дунда эрдэмтэй.

Делегадуудай бүридэл Советскэ Союзай арадуудай эбдэршэгүй бата хи... саа, аха дүүгэй х... луулагшэ КПСС-эй ... циональна гүн удх... элирхэйлэн харуул... ороной 60 наци ба ... һэтэдэй түлөөлэгш... съездэ хабаадана.

Делегадуудай бүр... хай мэдээнүүдһээ ... нинскэ партиин ... дэй уг залгамжал... нэгэдэл эли тодоор... на. Энэ хадаа манай ... түгэлдэр хүсэнэй, ... гуулхы барагдаш... зоригой эшэ үндэһ... Наһанайнь талаар ... рабал, делегадуу... процентнь — 35 ... 58 процентнь — ... хүрэтэр, 19,7 проц... 51-һээ 60 хүрэтэр, ... центнь 60-һаа дээш... хүнүүд болоно.

Делегадуудые ... стажайнь талаар аб... бал, иимээр хубаар... люциин урда тээхи ... стажтай 7 делегат... 1917 оной ноябрь... он хүрэтэр партида... —381 хүн, Эсэгэ о... гаалгын Агууехэ ... жэлнүүдэй 713 хүн... хойто тээхи — ... тэрэ тоодо һүүлэй ... лэй туршада парт... шод — 1132 делега...

Делегадуудай ... габьяа ба сэрэгэй ба... га партиин болон ... зүгһөө үндэрөөр ... хэй. Эдэнэй 98 проц... хуунь орденууд, ... даар шагнагдаһан, ... гат Советскэ Союза... 797 делегат Социал... лай Геройн хүндэтэ ... гэдэ хүртэһэн байна.

244 делегат — ... Ленинскэ шанг... Гүрэнэй шанг... лауреадууд.

31 делегат — хүд... шэд ба колхознигууд... даа онсо гайхамша... тануудые туйлаһа... Гүрэнэй шангуудта ... хэй. Энэнь гайхам... болоно.

Нүхэдүүд! КПСС-эй ... съезд коммунистнууд... хы совет хүнүүдэй ... риг ба хүсэл эр... үндэһэ болгон, совет... вын экономическа, ... но-политическэ хүг... дэлхэй дээрэ амгалан... бэхижүүлхын түлөө ... тодорхой программ... болон арад түмэнии... лэхэ шиидхэбэринүүд... талан абаха байха.

Эдэнь бэелүүлэгд... урагшаа, коммуни... этигэл түгэсөөр ... байгаа манай социа... ороной саашадаа ... мандалга хангаха.

(**И. В. Капитоновой** нэгэнтэ бэшэ альга... гаар угтагдаа).

КПСС-эй XXV СЪЕЗД ДЭЭРЭ

СЪЕЗДЫН ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй XXV съезд Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоое делегадууд гүнзэгы ехэ һонирхолтойгоор зүбшэн хэлсэнэ.

Съезд дээрэ үгэ хэлэһэн делегадууд КПСС-эй ЦК-гай бэелүүлдэг политическэ хараа бодолые, бодото ажал ябуулгыень бүри мүһэн дэмжэнэ, һайшаана. Партиин ябуулдаг политикые манай арад бүгэдөөрэн дэмжэдэг юм гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглэнэ. Съездэ хэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл мүнөөнэй шата дээрэ коммунизм байгуулгын үргэн ехэ программаар партиемнай зэбсэгжүүлнэ.

Ленинскэ партиин съезд бүхы совет арадай дунда ажалай болон политическэ туйлай ехэ дэбжэлтэ үүсхээ. Съездын нэрэ дээрэ эльгээһэн бэшэгүүд болон телеграммануд соогоо, олон тоото митингнүүд дээрэ Советскэ Союзай ажалшад өөһэдынгөө туйлалтанууд тухай, арбадахи табан жэлэй зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар бэлэн байһан тухайгаа элидхэнэ.

Февралиин 26-най үдэшын заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан нүхэр **Н. В. Подгорный** Киргизэй Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **Т. У. Усубалиевта** үгэ үгэбэ. Тэрэ иигэжэ хэлээ:

— Совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаан мэтэ тиимэ зохёохы ажал хэрэгэй дундаршагүй эшэ үндэһэнһөө киргиз арад эшэ хүсэ абажа байдаг юм. Тэрэ хадаа ород арадтай, бүхы совет арадуудтай байгуулһан хани барисаагаа саашадаашье бэхижүүлхэ. тэдээнтэй хамта ленинскэ партиин сэсэ мэргэн хүтэлбэри доро коммунизм бүрин байгуулха үг зорилгые бэелүүлхэ юм.

Буржуазна номнол манай туйлаһан амжалтануудай удха шанарые бага болгохо, Советскэ Союзай үнэнтэ ушар байдалые хазагайруулха ленинскэ национальна политикын уг удхые буруугаар харуулха гэжэ һэдэнэ гээд нүхэр Т. У. Усубалиев тэмдэглээ. Энэ талаар маоистнууд ехэ оролдолго гаргана. Тэдэнэр Совет орондо харша ябуулга хэхэдээ, империалис эгээл хархис этэгээдүүдтэй үниинэй нэгэдэнхэй байха юм.

Нүхэр Т. У. Усубалиев үгэынгөө нилээд ехэ хубиие ажахын болон соёлой байгуулалтын асуудалнуудта зорюулаа. Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо наймадахи табан жэлэйхитэй сасуулбал, республикын арадай ажахыда 1,4 дахин ехэ мүнгэ зөөри һомологдоо һэн гэжэ тэрэ мэдээсээ. 70 шэнэ промышленна предприятинууд, томо цехүүд ашаглалгада үгтөө.

Эбэй ёһоор зэргэ оршохо гээшэ ангиин тэмсэлэй хуули ёһонуудые болюулжа шадахагүй, капиталис дарлалтада, монополинуудай эзэрхэн зонхилолгодо эсэс табиха гэһэн ажалшадай эрмэлзэлые мохооруулжа гү, али һуладхажа шадахагүй гээд Ленинградай Балтийска заводой токарь нүхэр **А. В. Чуев** хэлээ.

Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй ажал ябуулга тухай үгэ хэлэгшэ саашань дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй дурадхалнуудые нэбтэрүүлхын түлөө министерствэнүүд ба албан зургаануудай даадаг харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ Ленинградай областиин парторганизациин түлөөлэгшэ тоолоно.

Манай ороной уласхоорондын харилсаа холбоое хүгжөөхэ, үйлэдбэриин үргэн ехэ, научна талаар хамжан ажаллалгын ба тусхай мэргэжэлтэй болголгын, социалис экономическа харилсаа холбооной асуудалнуудта химическэ промышленностиин министр нүхэр **Л. А. Костандов** үгынгөө горитой хубиие зорюулһан байна.

Энэ һалбариин шэнэ предприятинуудые түргөөр ашаглалгада оруулха, капитальна барилгые һайжаруулха асуудалнууд дээрэ үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Мүнөө үеын хими арадай ажахыда горитой хэмжээнэй юумэ үгэхэ арга ноосэтэй, мүн химическэ машина бүтээлгын хүгжэлтые түргэдхэхэ тухай тэрэ хэлээ.

Эдир пионернүүд съездые амаршалхаяа ерэбэ гээд түрүүлэгшэ мэдээсэбэ.

«Коммунистнуудһаа жэшээ абанабди» гэһэн дуунай абяан доро улаан тугуудые бариһан, пионерэй галстугуудые зүүһэн эдир ленинецүүдэй отрядууд зал соо орожо ерэнэд. Съездын делегадууд, айлшад тэдэниие хани халуун альга ташалгаар угтаба.

Румыниин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, СРР-эй президент нүхэр **Н. Чаушеску**, Лаосой Арадай-Революционно партиин ЦК-гай генеральна секретарь, Лаосой Арадай-Демократическа Республикын премьер-министр нүхэр **К. Фомвихан**, Монголой Арадай-Революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Ю. Цеденбал** съездын делегадуудые, айлшадые амаршалһан байна.

* * *

Февралиин 27-до съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Үглөөнэй заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй Түрүүлэгшэ нүхэр **А. Я. Пельше** түрүүлэгшээр һууба.

КПСС-эй XXV съездын мандатна комиссиин элидхэл шагнагдаһан байна. Энэ элидхэлые тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр **И. В. Капитонов** хэээ. Манай ленинскэ партиин түүхэдэ XXV съезд элитэ ехэ хуралдаан боложо ороходо юм гээд тэрэ хэлээ. Энэ съезд коммунизм байгуулхын түлөө совет арадай тэмсэлдэ шэнэ шата болохо байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, XXV съездын урда тээ партиин али бүхы шатануудта тоосоонууд ба һунгалтанууд үнгэргэгдөө. Эдэ тоосоонууд ба һунгалтанууд партиин зэргэнүүдэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй, нягта жагсаалтай байһые, КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикые, Центральна Комитедэй, үнэн сэхэ ленинец нүхэр Леонид Ильич Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Политбюрогой бодото ажал ябуулгые бүхы арадай дэмжэдэг, һайшаадаг байна.

Мандатна комиссиин элидхэлые съезд нэгэн дуугаар баталаа.

Һүүлээрнь КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын ба гадаадын политикын талаар партиин бэелүүлхэ ээлжээтэ зорилгонууд, мүн КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон зүбшэн хэлсэгдээ.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлхэ гэһэн хараа шугам хадаа ороноймнай эршэ түгэлдэрөөр хүгжэлгын шэнэ хүсэтэ баримта мүн болоно гээд Молдавиин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **И. И. Бодюл** хэлээ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хамжуулан томодхохо асуудалнуудта тэрэ үгынгөө ехэнхи хубиие зорюулаа. Молдавиин колхозно-кооперативна сектортэ мүнөө 466 колхозуудай хажуугаар ажахынууд хоорондын аграрна ба аграрно-промышленна шэнжэтэй 256 предприятинууд, комплекснууд ба нэгэдэлнүүд амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг. Һүүлшын 10 жэлэй турша соо колхозуудта ажалай бүтээсэ 52 процентээр ургаһан байна. Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һууриин урагһан ябадалда, мүн ажахыгаа эрхилэлгын эмхидхэлэй шэнэ түхэл маягуудай арга боломжодо түшэглэн, Молдавиин ажалша тарияашад арбадахи табан жэлэй үедэ ниитэ үйлэдбэреэ 35—38 процентээр ехэдхэхын түлөө тэмсэхэ байна.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь нүхэр **Г. М. Марков** трибунада гарана. КПСС-эй XXIV съездын һүүлээр совет обществын оюун сэдьхэлэй ажабайдалда, соёлой байгуулалтада горитой дабшалта туйлагдаа. Арад зоной оюун сэдьхэлэй ажабайдалда совет олонациональна литература өөрынгөө бага бэшэ хубита оруулаа. Тэрэнэй амжалтанууд тэгшэ дабшаха замые парти, XXIV съезд заажа үгөө һэн.

КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри хадаа манай Эхэ ороной түлөө, манай арадай түлөө, манай партиин, политическэ ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй дайшалхы штаб — ленинскэ Центральна Комитедэй түлөө омогорхолой сэдьхэл баясуулма, дабтагдашагүй мэдэрэл түрүүлнэ гээд Таджикистанай Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **Д. Расулов** мэдүүлбэ. Манай амжалтанууд үнэхөөрөө туйлай ехэ, ерээдүйн сагта бэелүүлхэ зорилгонууднай бүришье һаа асари ехэ.

Нүхэр Д. Расулов республика дотор бэелүүлэгдэдэг ажахын ба соёлой байгуулалтын асуудалнуудта ехэхэн анхарал хандуулаа. Промышленна үйлэдбэри хүгжөөхэ даалгабаринуудаа Таджикистан болзорһоонь урид дүүргээ гээд тэрэ мэдээсээ. Эдэ жэлнүүдэй туршa соо хүдөө ажахын урагамалнуудай урагса, мал ажалай ашаг шэмэ нилээд ехээр дээшэлээ. Социальна болон соёлой хүгжэлтын талаар шухала хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

Арбадахи табан жэлэй үедэ республикын үмэнэ бүри ехэ зорилгонууд табигдана. Электроэнергетикын, үнгэтэ металлургиин ба химическэ промышленностиин булюу түргэнөөр хүгжэхэтэй хамта промышленна продукциин хэмжээн 40 процентһээ үлүүгээр ехэ болохо байна. Холын хараатай аграрна политика хүдөө ажахые хүгжөөхын тулада шэнэ арга боломжо нээнэ.

Арад зоной аша туһаһаа ондоо аша туһа, ажалшадай һуудал байдал тухай анхаралһаа ондоо бүри шухала анхарал оролдолго, ажалша хүнэй зол жаргалһаа ондоо, манай Эхэ ороной һалбаран мандахаһаа ондоо бүри ехэ уг зорилго партидамнай байхагүй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл туйлай ехэ удхатангаар гэршэлэн харуулаа гээд «Зеленоградстрой» гэжэ 111-дэхи номерой барилгын управлениин комплексно бригадын бригадир нүхэр **Н. А. Злобин** мэдүүлээ.

Арбадахи табан жэлдэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан гайхамшагта зорилгонууд бидэнэй дунда ехэ омог баяр түрүүлнэ гээд суута барилгашан саашаданъ хэлээ. СССР-эй Верховно Соведэй сессиин зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан СССР-эй 1976 оной гүрэнэй түсэб ба гүрэнэй бюджедэй проектнүүд депутадуудай зүгһөө нэгэн һаналтайгаар һайшаагдаһыень СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн байһан би ехэ баяртайгаар һананаб. Партиин түсэбүүдые бүхы арадай хани халуунаар дэмжэдэг ушар партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проектые зүбшэн хэлсэхэ үедэ эли тодоор харагдаа һэн.

16 дабхартай арбан дүрбэн гэрнүүд, мянган һурагшадай һураха һургуули, 250 һууритай хүүгэдэй саад — түсэбтэ табан жэлдэ оруулһан манай бригадын хубита болоно. Бүхы барилганууд «эрхим» ба «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаагдаа. Түсэбһөө гадуур 76 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд баригдаа. Наймадахи табан жэлэйхитэй сасуулбал, хүдэлдэг хүн бүхэнэй бүтээсэнь хоёр дахин ехэ болоо.

КПСС-эй XXIV съездын һүүлээр үнгэрһэн жэлнүүд хадаа хүнүүдэй зол жаргалай түлөө, коммунизм байгуулгын түлөө оролдосотой нэтэрүү, зориг бадаруулма ажалаар халима байгаа гээд Эстониин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **И. Г. Кэбин** хэлээ.

Эстониин ССР-эй ажалшад промышленностиин ба хүдөө ажахын талаар түгэсхэхы жэлэй, мүн юһэдэхи табан жэлэй түсэб бүхыдэнь болзорһоонь урид дүүргээ гэжэ делегат мэдээсэбэ. Юһэдэхи табан жэлэй турша соо промышленна продукциин урагалта республика дотор 41 процент болоһон байна. Промышленна үйлэдбэриин бүхы шахуу урагалтань ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 оной) Пленум дээрэ колхоз, совхозуудай хүгжэлтын мүнөө үеын эрхэ байдалда таарамаар партиин аграрна политикын үндэһэ һуури зохёогдоһон байгаа. Энэ политикын зүб, ашаг үрэтэй байһыень бидэ мүнөө тэмдэглэхэ эрхэтэйбди гэжэ делегат хэлээ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **Е. М. Тяжельников** үгэ хэлэбэ. 35 миллион гэшүүдтэй комсомол, бүхы совет залуушуул КПСС-эй Центральна Комитедэй ленинскэ политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгыень, нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэлэй программна заабаринуудые, тобшололнуудые бүри мүһэн һайшаана гэжэ тэрэ хэлээ.

Юһэдэхи табан жэл хадаа комсомолшууд болон залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын һургуули болоо гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. 25 миллион үлүүтэй залуу ажалшад тэрэнэй даалгабаринуудые болзоонһоонь урид дүүргээ. Түсэбтэ табан жэлэй 40 мянган залуу гвардеецүүд, һуралсалай, сэрэгэй албанай эрхим хүнүүд манай арадай нангин туг — Илалтын тугай дэргэдэ дүрэ зурагаа абхуулаа.

Ленинскэ комсомол эмхидхэлэйнгээ ба үзэл сурталайнгаа талаар хэзээ хэзээнэйхиһээ нягтаар жагсажа, партиин үгэһэн ямаршье даабариие дүүргэхээр бэлэн байжа, XXV съездэ хүрэжэ ерээ. XXV съездэ барюулагдаха Ленинскэ комсомолой рапортда гараа табиха хүндэтэ эрхын түлөө мүрысөөн үзэгдөөгүй ехээр дэлгэрээ. Ниимэ эрхэдэ табан жэлэй 1.750 мянган залуу гвардеецүүд, һуралсалай ба сэрэгэй албанай отличнигууд, эрдэм наукы... ажал ябуулагшад, О... чемпионууд хүртэһэ...

Агууехэ Коммун... да, ленинскэ Центр... митедтэ совет за... хизаарлашагүй ина... тай, үнэн сэхэ байһа... шэ болгон, КПСС-эй ... Генеральна секретар... Леонид Ильич Бре... энэ рапортые Б... ЦК-гай Нэгэдэхи се... барюулба.

КПСС-эй ЦК-гай ... (1965 оной) Плену... хёоһон партиин агр... литикын зүб байһы... хи табан жэл ү... бэтадхан харуул... КПСС-эй Ростовско... Нэгэдэхи секретарь **И. А. Бондаренко** тэм...

Сагай уларилай ... таарамжагүй ... һаань, областиин х... хын үйлэдбэриин ... нэй дунда зэргы... табан жэлэй турша ... процентээр дээшэлээ.

Совет Туркмени... мышленна продукци... бэрилгын хэмжээ... лүүлхэ талаар ... XXIV съездын Ди... нүүдые амжалт... дүүргээ гэжэ Турк... най Компартиин Ц... гэдэхи секретарь **М. Г. Гапуров** ...

Манай амжалтанууд... мунис партиин лени... эй мэргэн наци... литикые халбаа... бэелүүлһэнэй, манай ... хэд — агууехэ ор... болон манай үгэ... Эхэ ороной бусад ... али бүхы талын ... жын үрэ дүн боло... Үгэ хэлэгшэ саа... дэглээ.

Югославиин ком... нуудай Союзай ЦК-... зидиумэй гүйсэдком... тарь нүхэр **С. Дол**... рейн Ажалай парти... гай Политическэ ... гэшүүн, КНДР-эй ... най Соведэй Прем... логшо нүхэр **Пак** ... Анголые сүлөөлх... арадай хүдэлөөнэй ... ЦК-гай Политбюро... шүүн, Анголын Ар... публикын дотоод... гаанай министр нүх... **тишта** гэгшэд ... болон айлшадта ... угтагдан, съездые ... лаа.

Советскэ Союзай ... нис партиин XXV съ... дэлмэреэ үргэлж...

(ТА...)

Колхозой тоосоото һунгалтын суглаан

[А]РГА БОЛОМЖОНЬ ЕХЭ ААД...

[...]тын Ленинэй нэрэм[...] колхоздо болоһон тоо[...]һунгалгын суглаан дээ[...]элдхэл хэһэн правлениин [тү]рүүлэгшэ Д. М. Яковлев, [шалга]лтын комиссиин түрүү[лэгшэ] Б. Д. Дамбаев гэгшэ[...] Тоосооое шагнахада, ажа[...] үнгэрэгшэ жэлдэ, мүн [...] табан жэлэй турша[...]дэһэн хүдэлмэриин [...]туд тушаа яһала олон [...] баримтанууд дурдагдаа. [...]шье олонхи тоонуу[...] колхозой гэшүүдэй һа[...]дбхэлые ханаагаагүй, [...]риин һалбари бүхэндэ [...]д ехэ арга боломжын [...]эглээгүй үлэһые эли[...] харуулаа гэжэ һанагда-

[...]шээлхэдэ, тус колхоз [...] ноохо үйлэдбэрилхэ, [...]ие гүрэндэ худалдаха [...] жэлэй түсэбые дүүр[...]үн. Тусхайлбал, гүрэндэ [...] худалдаха табан жэ[...]лээ түсэбые 2454 цент[...] ноохо — 108 цент[...]р дутуу дүүргээ. Мүн [...] худалдаха түсэб орой[...] 96, хартаабха — 47, [...] 53 процент дүүргэгдээ. [Н]ёдондо хура бороон хаһа [...]а ороод, сагай уларил [...]он байжа, тариянай [...] ургаса абаа, урда жэл[...] дутуу тушааһан ороо[...]үсөөгөө, түсэбэй дүүр[...]е нилээд даб гүүлээ. [...]ар бүриһөө 12 центнер [...] хурлаха түсэб[...] орон[...] центнер абтаа.

[...]ряашадай хооорон[...]гэрпэн мүрысөөндэ 4-[...] 1-дэхи тракторна бри[...]ууд шалгараа. Дүрбэ[...] бригадын механизатор[...] тарялангай гектар бү[...] дунда зэргээр 18,3 [...]ер, тэрэ тоодо 20,7 [...] шэнисэ хуряаһан [...]а юм. Луговодууд С. Ф. [...]ановский, Б. Д. Дамба[...] хээрын сабшалан [...] уһалһан, үтэгжүүл[...] ашаар гектар бүриһөө [...] центнер үбһэ абаа. [...]гай һаалиин малай ком[...]до үнеэдые һаалга онь[...]руулагдаһаар хэдэн жэл [...]о. Энээнэй ашаар үнеэн [...]өө һү һаалга дээшэл[...]099 килограммда хүрэ[...]айна. Хэрбээ тус фермэ[...]неэдынь олоороо һубай[...] һаа, үшөөшье ехэ һүн [...]ха байгаа. Тиихэдэ, [...]тын, Наринай фермэ[...] үнеэн бүриһөө 1450 — [...] килограмм һү һааһан [...] юм. Хэрбээ Гэгээтын [...] һаалишад Булагай[...] адли, үнеэн бүриһөө [...] килограммһаа дээшэ һү [...] наа 1500 центнерээр [...] абаха байгаа ха юм. [...]зойнь 9 һаалишад 2000 [...] дээшэ һү үнеэн бү[...] һаагаа. Эрхим һаали[...] Л. Нагаева даалгагдаһан [...]неэн бүриһөө 3117 ки[...]мм (һүүлэй 3 һарада [...]ез наана) һү абажа ша[...] Энээн дээрэһээ абажа [...]да, һү һаалиие дээшэ[...] арга боломжо эндэ

үшөө ехэ бии гэжэ элирнэ. Тоосоото үе соо колхоз зуун үнеэн бүриһөө оройдоол 63 тугал абаа. Мүн 191 тугал гарзалаа. Иимэ хохидолнууд ушараагүй һаа, нилээд ехэ һүн нэмэжэ абтаха, һүнэй өөрынь үнэ сэншье һурагтүй доошолхо һэн.

Ажахын эгээл олзо ехэтэй һалбаринь — хонин ажал болоно. Теэд энэ һалбарине хүгжөөлгэдэ, ашаг олзыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ баһал ехэ дутагдалнууд бии. Нёдондо колхоздо 5208 хонин гарзалаа, 433 хонин толгойгоороо үгы болошоо. Зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоол 76 хурьган түлжүүлэгдээ. Иимэ ушарһаа ноохо тушааха түсэб 128 центнерээр дүүргэгдээгүй. Хонин бүриһөө 3,1 килограмм ноохо хайшалха даабаритай аад, 2,7 килограмм хайшалаа. Эдэ гурбан гол шалтагаанууд — үхэл гарза, үсөөн хурьга абаһан, хонин бүриһөө бага ноохо хайшалһан дээрэһээ энэ һалбаринь һанаһанда хүрэмэ һайн аша үрэ үгөөгүй. Хонидой олоор гарзалалга гол түлэб муу харууһанһаа болоно гэжэ тэмдэглэгдээ.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Д. М. Яковлевай элидхэл соо дурдагдаагүй үлэһэн олон асуудалнууд шалгалтын комиссиин элидхэл дотор хэлэгдээ. Жэшээнь, колхознигуудһаа 196 эбэртэ мал гэхэ гү, али хамта 858 центнер мяхан абтажа гүрэндэ худалдагдаа. Тэрэнэй ашаар мяха худалдаха түсэб дүүрээ. Теэд энээниие һайн гэхын яашье аргагүй. Ниитын малые һайса таргалуулжа, шэгнүүрыень нэмээжэ худалдахын орондо, иимэ зохихогүй юумэн хэгдээ гэжэ тэмдэглэхээр.

Гүрэндэ худалдагдаһан 135 үхэр, 5454 хонид гэхэ гү, али бүхы тушаагдаһан хонидойнь 66 процент дундаһаа доошо шадалтай, туранхай гэжэ сэгнэгдэһэн байна. Гүрэндэ худалдагдаһан хонин бүхэнэй шэгнүүр дунда зэргээр 31 килограмм. Нёдондо колхоздо шэнээр эмхидхэгдэһэн фермэдэ хонид 2 һара тухай саг соо «шахаг-дабашье», шэгнүүрээ граммааршье нэмээнгүй, олонхинь тураһан, үхэһэн байна.

1975 ондо продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй дээрэһээнь мяха, һү абалга, гахай үсхэбэрилгэнь ажахыда аяар 200 мянга шахуу түхэригэй гарза хээ. Тиимэ ушарһаа продукциин өөрынь үнэ сэн хэтэрхы ехэ болоо. Жэшээнь, центнер ноохоной өөрынь үнэ сэн түсэбһөө 128 түхэригөөр, үхэрэй мяхан — 39, хониной мяхан — 11 түхэригөөр, [һ]үн — 8,79 түхэригөөр үнэтэй болоо.

Колхозой правлени, бүхгалтери хадаа ниитын мүнгэн зөөридэ тон һаланаар хандаа гэжэ шалгалтын комисси тэмдэглээ. Жэшээнь, барилга дээрэ 36.486 түхэриг салин үлүү түлэгдөө, ямаршье баримтагүйгөөр ерүүл барилгашадта түлэжэрхиһэн байна. Договорой ёһоор барилгын сэнгэй 45—50 процентыень салин хүлһэндэ гаргаха аад, аяар 70 процент хүрэтэр гаргана. Энээниие правлениин түрүүлэгшэ Д. М. Яковлев, ахамад бүхгалтер Д. Ц. Бодиев, барилга эрхилэгшэ Ц. Ж. Намсараев гэгшэд һайса мэдэжэ байгаад, ажалдаа хайша хэрэгээр хандаа, хиналта хээгүй гэжэ шалгалта элирүүлбэ. Мүн трактор, машинын түлишэ абахадаа, дабһа, минеральна үтэгжүүлгэ, нүүрһэ асархадаа шэгнэдэггүй, хэмжэдэггүй, хэды тонно, центнер ерэһыень шалгахашье хүн байдаггүй. Эдэ мэтын олон дутагдалнууд, колхозой Уставые хазагайруулагдаһан баримтанууд тодороо.

Жэлэй турша колхознигуудай хамтын суглаан нэгэ удаа болоо. Отделениинүүдтэ мүн лэ үйлэдбэриин суглаанууд хамаг гэшүүдэй хабаадалгатайгаар болоногүй. Тиимэһээ правлениин түрүүлэгшэ эхэнхидээ өөрөө олон асуудалнуудые шиидхэдэг, колхозой гэшүүдые колхозһоо гаргаха асуудал хүрэтэр өөрөө мэдээд шиидхэдэг байгаа гэжэ шалгалтын комисси колхознигуудтаа дуулгаба.

Хамтын суглаа зарладаггүй, колхознигуудай һанаа бодолые, дурадхал, гомдолнуудые шагнадаггүй дээрэһээ үйлэдбэри дээрэшье ехэ дутагдалнуудай гараһаниинь гайхамаар бэшэ. 1975 оной тоосоото суглаан дээрэшье колхозой гэшүүд тон үсөөн, 918 колхознигуудай миил 150—160-ниинь суглаанда хабаадалсаа. Энээн дээрэһээ колхозой жэшээтэ Устав хазагайруулагдаһан болоно бшуу.

Газарта хүндэгүйгөөр хандадаг, техникэ үтэгжүүлгые муугаар ашагладаг баримтануудые хэрэгсээнгүй үнгэрхэ ёһогүйбди гэжэ КПСС-эй XXV съезд дээрэ Л. И. Брежнев тоосоото элидхэл соогоо онсо зааһан байна. Саашадаа хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин аша үрэ үгэсые эрид ехэ болгохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха тушаа элидхэл соо ехэхэн анхарал хандуулагдана.

Тиимэһээ энээнтэй дашарамдуулан бүхы ажалаа эрид һайжаруулха тушаа шэнээр һунгагдаһан колхозой правлени ехэхэн хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.
Зэдын аймаг.

„ЮБИЛЕЙНЫЙ" УНИВЕРМАГТА

РЕПОРТАЖ

Улаан-Үдэ хотын Юрий Гагаринай гудамжада хоёр дабхар үндэр гэгшын гэр ербын харагдана. Энэмнай «Юбилейный» универмаг гээшэ.

Хоёр дабхар энэ магазинда одоол бүхы юумэн бии гэжэ хэлэмээр. Гэр байрын хэрэгсэлэн, хубсаһа хунар, бүд, малгай, гутал гэхэ мэтын бүхы эд бараанууд эндэ бии хаш. Хүүгэдэй хубсаһанда гү, али электро-хэрэгсэлнүүдтэ, бэлэгүүдтэ, гуталда, бүдүүдтэ хэрэгтэй хүнүүд энэ магазин соо олоороо һүндэлнэ. Эдеэлхэ дуратайшуулынь универмагай нэгэдэхи дабхартахи «Кафедэ» орожо, халуун эдеэ худалдан абана.

«Юбилейный» универмагта 210 хүн хүдэлдэг юм. Энэмнай манай республикэ доторхи худалдаа наймаанай эгээл ехэ коллективүүдэй нэгэн болоно ха юм.

Энэ универмагай наймаашад хүн зониие һайнаар, культурнаар хангахын түлөө ехэ тэмсэл ябуулна. Жэшээлхэдэ, эдэнэр «Үндэр соёл культуратай предприяти» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүнөө тэмсэжэ байба.

...Байгша оной февралиин 24-нэй үдэр универмагай хүдэлмэрилэгшэдэй баяртай үдэр болобо. Юуб гэхэдэ, энэ үдэр универмагай коллектив хүн зондо эд бараа худалдаха хоёр һарынгаа түсэб дүүргээ ха юм. Тиигэжэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо февралиин 24-нэй үдэрэй хоёр саг болотор хоёр миллион 240 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа.

— Манай универмаг амаралтын үдэргүйгөөр, үдын эдеэлэлгын забһарлалгагүйгөөр хүдэлдэг юм. Тиигэжэ манай наймаашад үдэр бүри арбан часай туршада хүн зондо эд бараа худалдана.

Коллективнай яһала һайн хүдэлжэ байна. Худалдаа наймаанай эмхинүүдэй дунда 1975 ондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ дүрбэдэхи кварталай дүнгөөр республика дотор манай универмаг хоёрдохи һуури эзэлээ һэн. «Самообслуживаниин эрхим магазин» гэһэн республиканска конкурсдо нэгэдэхи һуури эзэлээ һэмди. Тиигэжэ республикын худалдаа наймаанай министерствын, гүрэнэй худалдаа наймаанай болон потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй Союзай обкомой дамжуулгын Улаан тугта, дипломдо хүртөөбди, — гэжэ «Юбилейный» универмагай директор Тамара Петровна Конечных хөөрэнэ.

...КПСС-эй XXV съездын үдэр хоёр һарын түсэбые дүүргэлгэдэ универмагай олон секциин наймаалагшад шалгаран гараа. Жэшээлхэдэ, бүд худалдадаг, «Эхэнэрэй хубсаһан» гэжэ секцинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үшөө февралиин 19-дэ хоёр һарынгаа түсэб дүүргээ һэн.

Түрүү, бэрхэ хүнүүд универмагта олон. «1975 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр наймаалагшад Вера Степанова, Галина Кузьминова, Зоя Конюхова гэгшэд шагнагданхай. Мүн универмагай хүдэлмэрилэгшэд Софья Буреева, Лидия Мелютина, Степанида Зайцева, Вера Данилова, Капитолина Ковалева гэгшэд «Худалдаа наймаанай отличник» гэһэн тэмдэгүүдтэ хүртэнхэй.

— Манай наймаалагшад Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ ехэ һайнаар бэлдэжэ шадаа һэн. Тиигэжэ тэрэ үдэрэй урда тээ элдэб бэлэгүүдые олоор бэлдэһэн юм.

Бидэнэр январь, февраль һаранууд[...]айнгаа түсэбүүдые үлүүлэн дүүргээбди. Тиихэдэ нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэмнай, — гэжэ Тамара Петровна хөөрөөгөө дүүргэнэ.

...«Юбилейный» универмагта арба гаран коммунистнууд, 108 комсомолшууд хүдэлнэ. ВЛКСМ-эй организацинь тон һайнаар хүдэлжэ, залуу наймаалагшадай мэргэжэлээ, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ хэрэгые шадамараар хүтэлбэрилнэ. «Комсомолой прожектор», ханын газетэнүүд ходо гаргагдажа байна. Секцинүүд хоорондын социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Хүн зоной баясхалан хүргэһэн үгэнүүд «Гомдол, дурадхалай дэбтэр» соо олоор бэшээтэй.

Ниигэжэ «Юбилейный» универмагай коллектив арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлжэ эхилбэ.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Юбилейный» универмагай бүд худалдадаг цехэй наймаалагшад, (зүүн гарһаа) ВЛКСМ-эй гэшүүд Лида Лихачева, Люда Соколова, Ольга Кузнецова гэгшэд ажал дээрээ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХҮҮГЭДТЭ — ХАЛУУН ЭДЕЭ ХООЛ

Улаан-Үдын 17-дохи һургуулиин столоводо үхибүүдтэ халуун эдеэ хоол һайнаар бэлдэгдэнэ. Хэшээлнүүдэй забһарлалгын үедэ һурагшад столоводоо пирожко эдеэлнэ, бүүлэ, сдоба гэхэ мэтые худалдан абана.

Һургуулиин директор Будаев Дмитрий Баирович энэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, үхибүүдэй ямараар хооллоһые ходо шалгажа байдаг. Урид табигдаһан графигай ёһоор, багшанар столово соо журам сахилгые үдэр бүри хинан шалгана. Һургуулиин директор столовын хүдэлмэридэ, классуудай һурагшадай эмхитэй гуримтайгаар эдеэлхэ хэрэгтэ, столовын эдеэ хоолой амта шэмэдэ шанга эрилтэ табидаг байна.

Ф. СТЕПАНОВ.

телефон · телеграф · радио

ХИЛЫН СААНАҺАА

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Совет коммунистнуудай хуралдаанай хүдэлмэри дэлхэйн хэблэлэй гадаадын политикын талаар бэшэдэг гол темэнь байһаар байна. Газетэнүүдэй шэнжэлэлнүүд болон статьянууд дотор КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ удха шанар онсолон тэмдэглэгдэнэ. Съездын делегадуудай, мүн харин айлшадай хэлэһэн үгэнүүд Москваһаа эльгээгдэһэн корреспонденцинүүд дотор найруулагдаһан байна.

«Эдэ үдэрнүүдтэ дэлхэйн гол анхаралаа Москва тээшэ хандуулан[х]ай, — гэжэ «Берлинэр цайтунг» газетэ бэшэнэ. — Энэнь ойлгосотой юм ааб даа. Ушарынь гэхэдэ, 15 миллион совет коммунистнуудай эльгээһэн делегадуудай зүбшэн хэлсэжэ байгаа асуудал гансашье тэдэнэй оронойхи хүгжэлтые бэшэ, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй мүнөөнэй ба ерээдүйн байдалые улам ехээр тодорхойлно.

Кремльдэхи ордон соо Л. И. Брежневэй дотоодын ба гадаадын политикын талаар согсолһон зүрхэ сэдь[хэлэй] хүдэлмэри дүнгүүд хамаа марксизм-ленинизмын үзэл суртал[...] ... [...] Ленинэй партиин дүй дүршэлэй бүтээлдэ үнэтэй сэнтэй байһые эли тодоор гэршэлэн харуулба».

Коммунизм дам саашадань байгуулха тушаа съезд дээрэ Л. И. Брежневэй найруулһан программа болбол шэнэ шатые нээнэ гээд тус газетэ тэмдэглэнэ. Энэ шата хадаа Советскэ Союзые бүри хүсэн түгэлдэр болгохо, социализмын зоригжуулхы хүсые бүри ехэ болгохо юм. Энэ хадаа дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ шэнэ хүсэ олгохо, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ саашанхи амжалтануудые туйлаха арга олгохо байна.

Ороноо хүгжөөлгын асуудалнуудта али бүхы талаһаань зохёохы шэнжэтэнгээр, эзэн ёһоор хандадаг ушар, эрдэм наукын [...] [...] ёһоор [...] шиидхэбэри бодоруулагда тушаалдаг ушар, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури улам саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудта энэ партиин эрид шиидэнгээр хандадаг, туйлагдаһан амжалтануудые гүнзэгыгөөр шэнжэлдэг ушар — КПСС-эй XXV съезд дээрэ болоно байһан хөөрэлдөөнэй гол шэнжэ удхань болоно гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэнэ. Делегадууд КПСС-эй ЦК-гай тоосоондо ходоо хандадаг байна гээд газетэ бэшэнэ. Энэ гол шухала документ хадаа тэдэнэй дүй дүршэлэйнь эрдэни баялиг, хараа зорилгонь мүн болоно. Тэрэшээлэн энэ документ шэнэ зориг[...]жуулхы түсэбүүдые бэелүүлхэдэнь тэдэниие урмашуулна бшуу. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ гээшэ Советүүдэй оронай арга шадалые улам саашадань хүгжөөхэ, бүхы социалис байгуулалтын хүсэ шадалые бүри бэхижүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы удха шанартай байха болоно.

* * *

Газетэнүүд капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэн ангиин байдал тухай бэшэнэ. Испанида забастовочно хүдэлөөнэй эрид ехээр шангадаһан асуудалда Франциин «Эко» газетэ анхарал хандуулна. Энэ орон дотор тэмсэжэ байгаа хүнүүдэй эрилтэнүүдэй дунда политическэ лозунгнууд бүри ехээр табигдана гэжэ «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ. Пекинэй толгойлогшодой дунда можо болоо байгаад тэмсэдэг тэмсэл тухай Англиин газетэнүүд бэшэнэ. США-да болоно байгаа һунгалтын урда тээхи хүдэлмэри тухай Америкын хэблэл мэдээсэнэ.

(ТАСС).

БОНН

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛГЫН ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ПОЛИТИКА

ТАСС

ФРГ-гэй правительствын «хүдэлмэриин элидхэл» эндэ толилогдобо. Европодохи социалис оронуудтай ФРГ-гэй харилсаа холбооной хүгжэлтэ зүүн ба баруун гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада һайнаар нүлөөлнэ гэжэ тэрэнэй гадаадын политическэ бүлэг соо хэлэгдэнэ.

ФРГ-гэй ба СССР-эй хоорондо 1970 оной августын 12-то баталагдаһан договор Варшавска договорой гэшүүн гүрэнүүдтэй харилсаа холбоогоо һайжаруулха арга олгоһон хэдэ хэдэн хэлсээ баталалгада эхи табиһан байна гээд элидхэл соо хэлэгдэнэ. Баруун Берлин тушаа 1971 оной сентябриин 3-да гар табигдаһан дүрбэн талын хэлсээн, ФРГ-эй ба ГДР-эй хоорондохи харилсаае һайжаруулха тухай договор эндэхи оршон байдалые амгалан тайбан болгоһон байна. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар һаяхан Хельсинкидэ болоһон зүблөөн энэ талаар горитой нүлөө үзүүлээ.

1970 ондо Москвада гар табигдаһан договорой баталагдаһанһаа хойшо ФРГ-гэй, СССР-эй хоорондохи харилсаан нилээд һайжарһан байна. Энэ үедэ хоёр оронной хоорондохи худалдаа наймаанай хэмжээн гурба дахин үргэдхэгдэжэ, 1975 ондо 10 миллиард шахуу маркда хүрэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй 1973 оной май һарада ФРГ-дэ, ФРГ-гэй канцлер Г. Шмидтын 1974 оной октябрь һарада Москвада ерэлгэ Советскэ Союзай, Баруун Германиин хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлээ.

ЛИССАБОН

РЕВСОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

ТАСС

Португалиин Революционно Совет заседани үнгэргэбэ. Тиихэдээ орон доторхи политическэ байдалай асуудалнуудые, ойрын сагта тэрэнэй ямараар хүгжэхэ байһые хаража үзөөд, хуули гаргадаг национальна суглаанай депутадуудые һунгаха һунгалта байгша оной апрелиин 25-да зарлахыень республикын президентдэ дурадхагдаа.

Парламентын ба президентын һунгалтые апрелиин 25 болотор нэгэн доро үнгэргэхэ тухай хархис үзэлтэй арадай-демократическа партиин табиһан эрилтые Португалиин гүрэнэй засагай дээдын зүргаан арсан буруушааба гэжэ Революционно Советэй энэ шиидхэбэри элирхэйлэн харуулна.

Парламентын, президентын болон муниципальна һунгалтануудые амяарлан үнгэргэхын түлөө оронной түрүү политическэ партинууд, тэрэ тоодо социалистнууд ба коммунистнууд оролдоно. Революционно Советэй абаһан шиидхэбэрие эдэнэр заабол дэмжэхэ юм.

ВАШИНГТОН

ВАШИНГТОНОЙ ХАРЮУГАЙ ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Байгша ондо Индидэ экономическа туһаламжа үзүүлхэ гэһэн конгрессэй һайшааһан программые США-гай правительство болюулба. Гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ энээн тухай мэдээсээ. Мүн удаадахи жэлдэ экономическа туһаламжа үзүүлхэ тухай американ-индиин хэлсээе хойшолуулха тухай шиидхэгдээ. Хоёр оронной харилсаанай гурсадаһан дээрэһээ иимэ шиидхэбэринүүд абтаа гэжэ хуулитаар мэдээсэгдээ. Вашингтоной үгэ дуулангүйгөөр, ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сессиин үедэ хэдэн асуудалаар өөрсэ һанамжа баримталһан гүрэнүүд тушаа «харюугай хэмжээнүүд абтаха» гэһэн США-гай заналта бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байна гээшэ гээд Америкын хэблэлэй шэнжэлэгшэд энээн тушаа сэхэ бэшэнэ.

БЕЙРУТ

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Һаяхан болоһон зэбсэгтэ хёмороо зүришэлдөөнүүдһээ уламжалан, орон дотор тохёолдоһон экономическа байдалые тогтуурятай һайн болгохын тула Ливанай правительство ехэ оролдолго гаргана. Национальна нэгэдэлэй правительство эмхидхэн байгуулхаар саг ерээ. Политическэ бүхы гол бүлэгүүд энээндэ орохо һанаатай гэжэ премьер-министр Р. Караме кабинедэй ээлжээтэ заседаниин һүүлээр мэдүүлбэ.

Ажалай ба социальна хэрэгэй министр Г. Туэнии орон соогуураа ябажа, бүхы ажалшадай байдалтай танилсаһан байна. Түбэг бэрхэшээлнүүдые зайсуулхын тула хоёр жэлһээ бага бэшэ саг хэрэгтэй байна гээд тэрэ хэлэбэ. Мүнөө үедэ предприятинуудай 20 гаран процентнь дүүрэн хүсөөрөө хүдэлжэ байна.

ВАШИНГТОН

ЗЭБСЭГ ХЭРЭГСЭЛНҮҮДЫЕ ХУРЯАХА ТУХАЙ АМЕРИКАН СЕНАТОРНУУД УРЯАЛНА

ТАСС

США-гай конгрессэй дээдэ палатын үзэмжэдэ тогтоол табихые бүлэг сенаторнууд дурадхаба. Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай Советскэ Союзтай хэлсээ дары түргөөр баталхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхыень энэ тогтоол соо правительствые уряална.

Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха талаар зарим хэмжээнүүд тухай саг зуурын хэлсээнэй болзорой 1977 ондо гүйсэхээ байһые хараада абажа, Владивостогто үгэсэ ойлголсоһон ушараа бэелүүлхэ тухай хөөрэлдөөнүүдые дары дүүргэхэ шухала гээд сенаторнууд Э. Кеннединин, Г. Хэмфриин, Дж. Джавитсын дурадхаһан тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

Уран һайханай [бү]хэсоюзна харалга

БЭЛИГТЭЙШҮҮЛ ШАЛГАРАА

[...] Хатар. Хүгжэм. Шү[...]дэ бүгэдэ гансал мэр[...]э артистнарай, зохёол[...]он композиторнуудай [...]бэшэ гэжэ хэндэшье [...] ааб даа. Энээниие [...] бэлигтэнэй фестива[...] хоёрдохи шата үшөө [...] гэршэлбэ.

[...]ай Соёлой байшан[...] сценэ дээрэ Түнхэнэй [...]ай һургуулинуудай эм[...]зургаанuудай, колхоз[...]уудай гушаад коллек[...] уран шадабаряа ха[...]а, партиин XXV съез[...] угтажа байһан [...]а элидхэжэ гараба.

[...]шаг энэ харалгын тү[...]эй концерт болоожо, [...] республикаһаа ерэһэн [...]сиин урда, мүн аймагай [...]шадай урда шэлэгдэмэл [...]уудынь харуулагдажа, [...]лиин дүн гаргагдаа.

[...]ынуудай дундаһаа [...] һайханайнгаашье, уд[...]шье талаар фестива[...] эрилтэдэ харюусама [...]мма бэлдэһэн «Восточ[...] Саяны» колхозойхид [...]аржа, нэгэдэхи шанда [...]эл ёһоороо хүртэбэд. [...]р нютаг дуушадаар [...] гэжэ суутайшье һаа, [...]й жэлнүүдтэ уран [...]ай самодеятельностьдэ [...]л багаар хандуулагда[...]агай харалгада эндэ[...]агшагүй ябагша һэн. [...] нёдондоной энэ ажа[...]«Тургалдай» гэжэ өөрын [...]ментальна оркестртэй [...] уран бэлигтэнэй [...] залуугүй хабаадуул[...]өө һайхан концерт бэл[...]аргатай болоо. Тиигэжэ [...]ан Сэрэн Бадмаев уни[...]рлагүй хуурза гартаа [...] Тракторист Дулма [...]ко[...] медфельдшер [...] Цыбикова, барилгашан [...] Прушенов Түнхэнэйн-

гөө аялга уя хүдэлмөөр талуулжа, залуушуултай хамта ёохор хатаралсажа, концертээ һанагдаагүй гоёор түгэсхөө.

Эндэ бэлигтэй залуушуулшье олон. Баатар Хунтохеевэй дуулахада, Екатерина Будаевагай хатаржа гү, али акробатическа этюд харуулжа байхада урматай даа.

Хойморойхидой амжалтада ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал ехэ нүлөөтэй байгаа. Колхозой түрүүлэгшэ Ц. Ш. Бальбаровай гансал шэмэг хубсаһан, унаа тухай һанаашархаад үлэшэнгүй, өөрөө колхозой 50 жэлэй ой тухай элидхэл хэжэ, мүн дуушадаар хамта сценэ дээрэ гаралсаһаниинь ушартай.

Мүн Түнхэнэй болон Туранай совхозуудай парткомой секретарьнууд В. Ж. Сыренов, Б. Д. Лопсонов хоёр өөһэдөө сценэ дээрэ гараһан, фестивальда хэр бэлдэгдэжэ байһаар ходо һонирхожо байһан байна. Имагтал иимэһээ энэ хоёр совхозойхид баһа һайн бэлдхэлтэй байба. Баатар Доржиевич, жэшээнь, таби шахуу наһатай түрүү мал адуулагша Даша-Сэрэн Боздоевые, адуушан Лобсон Хараевые дуулахыень баадхажа, өөрөө хуур дээрэ наадажа үгэһэниинь хүн зондо һайшаагдаба. Мүн лэ Хойто-Голой түлөөлэгшэ Галина Ошоровна Аюшеевагай Александр хүбүүнэйнгээ удаа гаража дуулаһаниинь, үбгэ һамган Бата Анна Балдановтанай дуэт боложо хамтарһаниинь энэ харалганиие арадай бэлигтэнэй фестиваль мүн байгаа гэжэ үшөө дахин гэршэлбэ.

Түнхэнэй совхозой залуушуул хатар наадахаар бэрхэ байба. Тэдэнэр буряадай залуушуулай хатар, ород хороводые нэгэ хүн шэнгеэр яб байса гүйсэдхэжэ, харагшадые баясуулаа.

Тиихэдэ «Маяк» колхозой, Саянай совхозой залуушуул хүгжэмшэн үгы дээрэһээ һанаһанда хүрэжэ шадаагүй. Эндэ бэлигтэй дуушад яһала олон. Жэшээнь, Далахайн хонишон Гомбо Майтуров, модо отолгошо Василий Мадыев, Эхор-Шэбэрэй механизаторнууд Дарма Эрдынеев, Николай Жербаев гэгшэдэй хангюурдахада, зал соо үни удаан альга ташалган замханагүй, жюриин гэшүүдшье «тэбэһээ» доошо сэгнэлтэ табинагүй. Эндэ гансал хүтэлбэрилхэ, ударидаха, хүгжэм, хубсаһан тухай һанаагаа зобохо хүнүүд хэрэгтэй. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Сибиряк» колхозуудай һайн дуранай артистнар бүринье доро байдалтай.

Һургуулинуудай дундаһаа Хэрэнэй интернат һургуулиин, Тоорын, Горхоной дунда һургуулинуудай, Галбын найман жэлэй һургуулиин багшанар яһала гэмгүй концертнүүдые бэлдэжэ харуулһан байна. Тиихэдэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хэрэнэй дунда һургуулиинхид хизаар оронoo шэнжэлгын тон ехэ выставкэ харуулалсаа.

Мүнөө жэл хэзээ хэзээнэйхиһээ олон эмхи зургаанууд шадалаа туршаба. «Никэзлхэ»дэ, «Нилэнэ пустыни» курортын, Хэрэнэй 2-хи саадай, хэлхээ холбооной узелай багахан коллективүүд уран һайханай талаар ажалшадые хангажа шадаха байһанаа гэршэлээ. Энэнь лэ хэөөгтэй ха юм даа.

Фестивальда бэлэдхэлэй үедэ тосхоной ажахынуудай хоорондо концертээр айлшалалсаан хэды болоогүйб! Илангаяа хоорондоо мүрысэдэг ажахынуудта энэнь сэгнэшэгүй удхатай.

Мүнөө уран бэлигтэнэй урда шэнэ зорилго юун байнаб гэхэдэ, шан бэлэгүүдтэ хүртөөд лэ магтуулхань магтуулаад, хараалгахань хараалгаад һанаагаа амаринаха бэшэ, харин партиингаа түүхэтэ съездын урмаар, Түнхэнэй дуу [х]идалдаан соо дууладаган ёһоор, «уламхан саашань дамжуулыт» гэхээр байна.

Л. ТАНХАЕВ,
Түнхэнэй аймагай уран һайханай харалгын жюриин гэшүүн.

[Ул]аан-Үдын судна бүтээлгын заводой И. М. Ивановой [ху]дэлбэрилдэг судна хабсаргагшадай бригада үнгэрһэн [юһ]эдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабарие дүрбэн жэлэй [ту]ршада дүүргээ бэлэй. Мүнөө нүхэр Ивановой бригадын [...] ерэхэ — 1977 оной түсэбөөр ажаллажа байнхай. [Б]ригадын гэшүүд Николай Рымарев, Геннадий Мигунов, Иван Иванов гэгшэд «юһэдэхи табан жэлэй ударнин» гэ[...] знач[...]оор шагнагдаһан байгаа.

Ивановой бригадын гэшүүд нүгөөдэ — Владлен Лы[...]кын судна хабсаргагшадтай мүрысэн ажаллахадаа, [ү]дэр, халаан бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүр[гэ]нэ.

Теплоходууд, ашаа шэрэдэг баржанууд эдэнэрэй хүсөөр [б]үтээгдэжэ гарана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. М. Ивановой бригада.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Саянhаа Витим хүрэтэр

МАКСИМ МУНЗУК—МАНАЙ АЙЛШАН

Улаан-Үдэ хотын «Дружба», «Прогресс», «Родина» кинотеатрнуудта «Дерсу Узала» гэhэн кинокартина экран дээрэ гаргалсаhан артистнуудтай уулзалга болохонь гэhэн hураг суу хотын ажалшадые схэтэ hонирхуулаа. Одоошье «Дерсу Узала» гэhэн үнгэтэ, уран hайханай, хоёр серитэй кинофильм «Дружба» кинотеатрта харуулагдажа захалаа.

Ородой эрдэмтэн, аяншалагша В. К. Арсеньевэй номой удхаар тус кинофильмын сценарие Японой мэдээжэ, дэлхэйн эрхим режиссернуудай нэгэн гэгдэhэн Акиро Куросава, Юрий Нагибин гэгшэд бэшэhэн байгаа. Кинофильмын режиссерой туhалагша В. Н. Васильев, оператор Ф. Б. Добронравов, Дерсу Узалагай ролие гүйсэдхэгшэ артист Максим Мунзук гэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ манай республика соогуур айлшалжа байнхай. Эдэнэр мүнөө Кабанскын аймагай Каменск тосхоной цемент үйлэдбэрилэгшэдтэй, Сэлэнгын целлюлозо-картсной комбинадай хүдэлмэришэд болон барилгашадтай, хотын кинотеатрнуудта киногой эхилхын урда тээ энэ фильмые яагаад буулгаhан тухайгаа хөөрэжэ үгэнэ.

«Дерсу Узала» гэhэн кинофильм Москва хотодо үнгэргэгдэhэн уласхоорондын кинофестиваль дээрэ hайшаагдажа, алтан шанда хүртэhэн байна.

Манайда айлшаар ерэhэн «Мосфильмын» киностудиин түлөөлэгшэд «Дерсу Узала» кинофильм яагаад буулгаhан тухайгаа хөөрэhэн, кинохоо хэhэгүүдые харуулhан, япон ба совет кинематографистнуудтай сугтаа Ленинград хото ошоhон тухай хөөрөө.

Улаан-Үдэ хотодо түрэhэн, хүмүүжэhэн нютагаймнай хүбүүн Федор Добронравов кино харагшадта hонирхолтой зүйлнүүдые хөөрэжэ, бултанай анхарал татаа. Тэрэ кинематографида хорин табан жэлэй туршада ажаллажа ябахадаа, хорёод кино буулгаhан байна. РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. Б. Добронравов «Горячий снег» гэhэн фильмынгээ түлөө Гүрэнэй шангай лауреат болоhон намтартай. Оператор Добронравов «Дерсу Узала» кинофильмдэ В. Арсеньевэй рольдо мэдээжэ артист Ю. Соломиной наадаhан, Дерсу Узалагай рольдо наадаха артистые яажа бэдэржэ олоhон тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Тувын АССР-эй театрай артист сүлөөтэй сагтаа агнуурида ябаха дуратай Максим Мунзук гэгшые тайгаhаа бусажа ерэхыень нилээд удаан хүлеэбэ ха. Тиин тэрэнэйнгээ ерэхэтэйнь сасуу, агнууриинь хубсаhатайгаар самоледтоо hуулгаад, киногой буулгагдажа байhан нютаг руу ерэhэн байгаа. Киногой режиссёр А. Куросава артистые хараhаар лэ «Энэ минии Узала» гээд тэбэриhэн байгаа.

Байгаалиие hайн мэдэхэ артист кино харагшадта хүндэтэйгөөр угтагдаа гэжэ хэлэхэдэ, алдуу болохогүй ха. «РСФСР-эй арадай артист М. Мунзук Дерсу Узалагай ролие шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ шадаа» гээд кинофильм хараhан хотын ажалшад зүб лэ сэгнэлтэ үгэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа): 1. Оператор Ф. Б. Добронравов, артист М. Мунзук, фильмын режиссер В. Васильев. 2. «Дерсу Узала» кинофильмhээ нэгэ хэhэг.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҮШӨӨ НЭГЭ САД-ЯСЛИ

Петропавловка тосхондо хүүгэдэй шэнэ сад-ясли ашаглалгада үгтэбэ. Силикатна хирписээр баригдаhан хоёр дабхар энэ сад-яслида тосхоной 200 шахуу багашуул мүнөө ябана.

Һүүлэй үеын түхеэрэлгээр хангагдаhан сад-яслида балшар жаахан багашуулда хэрэгтэй бүхы юумэн эндэнь бии. Гоё hайхан мебельhээ эхилээд, нааданхайнууд хүрэтэрөө үхибүүдэй мэдэлдэ үгтэhэн байна.

«Бурятмежколхозстрой» трестын нүүдэл колоннын барилгашадай уран гараар энэ сад-ясли баригдаhан юм. Гүрэнэй комиссиин гэшүүд барилгашадай ажалда «hайн» гэhэн сэгнэлтэ үгэбэ. Энэ барилга ударидаhан Николай Мельниковэй комсомол-залуушуулай бригадын гэшүүд энэ сэгнэлтэдэ нэн түрүүн хүртэлсэбэ. Бригадын гэшүүд тус барилгые үнгэрhэн жэлэй декабриин 25-да дүүргэхэ гэhэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр түгэсхэжэ шадаhан байгаа. Барилгашад Т. Мендикова, Г. Шарина, Г. Пашинский, В. Русаков гэгшэд дархашуулай, гоёон түхеэрэлгын хүдэлмэри оролдосо ехэтэйгээр хэжэ гараа.

Шэнэ сад-яслиин хүтэлбэрилэгшэдөөр дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэд В. И. Орлова, Е. Д. Раднаева гэгшэд томилогдонхой. Хүмүүжүүлэгшэдээр Улаан-Үдэ хотодо тусхай hургуули дүүргэжэ ерэhэн залуу басагад ажаллана.

Ингэжэ Зэдын аймагай түб тосхондо гурбадахи сад-ясли нээгдэбэ.

С. ГЫРЫЛОВА.

ЖЭГҮҮРТЭНИИЕ ХАМГААЛАЯ

Үбэлэй hүүлшын hара—февральда үдэр ута боложо, наран элшэтэйгээр шаража эхилнэ. Гэрэй хушалта дээрэхи саhа мульhэхэнүүд үдэрэй игаабарида хайлан, түрүүшын дуhалнууд сэлсылдэн унана.

Февраль hарада манай эндэхи далита жэгүүртэн хүн зоной ажаhуудаг hуурин шадар байрладаг. Саhа багатай жэлнүүдтэ ехэнхидээ шаазгайнууд, хүхэ буханууд, турлаагууд айлай газаагуур харагдадаг.

Ойн жэжэ шубууд олоороо тосхондо ерэжэ, таримал мододой үрэhыень түүжэ эдинэ. Илангаяа сирениин үрэhэнүүдтэ дуратай юм.

Мүнөө үбэл хара хушуутай, толгой, залаань гал улаан үнгэтэй шнисгалдайнууд олошороо. Тэдэнэр саад соо ургадаг үлирэй мүшэртэ үлдэhэн жэмэсхэнүүдые тоншоно.

Шара гэдэhэтэй хүхэ бухануд айл бүхэнэй газаа дайралдадаг. Тэдэндэ наран сэсэгэй үрэhэнүүдые үгэхэдэ, модоной hалаа дээрэ абаашажа, hабаргаа хабшаад эдижэрхидэг. Өөхэнэй зүйл олоо hаа, бүришье шуналтайгаар «зулгаадаг» юм. Гадна сагаан хилээмэнэй, ээзэгэйн, сырэй үйрэдэhэ, ороохо гэхэ мэтые үгэхэдэ болоно.

Февраль hарын hүүл багаар «ци-ци-фи, ци-ци-фи» гэhэн абяан дуулдажа, хүхэ буха үбэлэй үнгэржэ байhанда баярладаг.

Хабарай эрэхэдэ, тэдэнэр ой тайга руу шидэн ошожо, модоной хүндыдэ уурхайгаа түхеэржэ, 10—13 үндэгэ гаргадаг. 14 хоногой үнгэрhэнэй hүүлдэ хүхэ бухануд дальбарaануудтаа хорхой шумуул суглуулдаг гээшэ. Хэды шэнээн аляаhа батаганаан, хүдоо ажахыда, ой модондо хоро хүргэдэг хорхой шумуул хюдаргадана гээшэб! Тиимэhээл үбэлдөө шубуудые хүнтэнhөө хамгаалжа, эдихэ юумэ үгэжэ байха шухала.

М. АШИРОВА, биолог.

Барда нохойгоо
дахуулаад,
Бараг ангуушан ябанаб
даа.
Хөөрхэн хэрмые
модолуулаад,
Хараадаа абаhаар
буудахаб даа.

Ж. ШИРАПОВАЙ зураг.

ЭРЭЛХЭГ ХҮБҮҮНЭЙ ДУРАСХААЛДА

Даманска арал дээрэ хитад булимтарагшадтай эсэргүү тэмсэлдэ баатарай ухэлөөр унаhан хилын харуулшан, манай нютагай хүбүүн Николай Петровой дурасхаалда Улаан-Үдын электротехникумэй байшанда музей-мемориал нээгдэбэ.

Тус техникумэй багшанар болон hурагшадай үүсхэлээр музей байгуулагдаа. Энэ хэрэгые ород хэлэнэй багша В. И. Лоскутов шадамар бэрхээр хүтэлбэрилжэ, совет юрын хүбүүнэй богонишье hаа, гайхамшаг hаруул ами наhан, ажабайдалые дүүрэнээр харуулжа шадаа.

Үдэрэй 2 сагта Н. Петровой эхэ Мария Захаровна улаан лентэ хайшалба. Зал руу хотын партийна, комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд ороно.

«Даманскын баатарнуудта алдар соло!» гэhэн үгэнүүд доро мүнхэ дурасхаалай гал носоно. «Хүбүүмни!» гэhэн эхын абяан дуулдаба. Энэ хадаа магнитофоной плёнко дээрэ бэшэгдэжэ абтаhан литературна-хүгжэмтэ композици гээшэ.

Эндэ Николайн өөрын хэрэгсэлэй элдэб юумэн табяатай. Тэрэнэй суглуулан бүтээhэн магнитофон, электрогетара, кинокамера бии. Баатар хүбүүн тухай нухэдэйнь бэшэhэн ном, улаан шуhаар будагдаhан комсомольско биледэйнь фото-зураг, локомотив-вагон заhабарилгын заводой «Коммунис ажалай ударник» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн тухайнь үнэмшэлгэ, бэшэшье юумэнүүдынь олоной анхаралда табигданхай. Ханада фото-зурагуудынь үлгөөтэй.

Музейн нээгдэhэн үдэр зуугаад hурагшад, хотын олон хүн зон эндэ ерээ. Залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тус музей ехэ удха шанартай байха.

И. МАЛЬЦЕВ.

„ЖЭЛ БҮРИ ЭНДЭ ЕРЭНЭБДИ“

Загарайн аймагай Ключевскойн дунда hургуулиие дүүргэгшэдэй заншалта уулзалга болоо. Уулзалгые hургуулиин 10-дахи классай hурагшад эмхидхэжэ, актова залаа гоё hайханаар шэмэглэhэн байна.

Энэ үдэшэдэ 1970 онhoo хойшо hургуули дүүргэгшэд олоороо ерээ. Сугларагшадай «Һургуулиин жэлнүүд» гэhэн дуу дуулаhанай hүүлдэ багшанар амаршалгын үгэ хэлэhэн байна. Багша А. Д. Шамшурина 10-дахи классай hурагшадта хандажа, hургуулияа hайнаар дүүргэхыень үнэн зүрхэнhөө хүсөө.

Удаань hурагшад багшанар Л. В. Шалдыбина, Л. Н. Белобородова, Г. П. Полянская гэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэжэ, ажалдань үшөөшье ехэ амжалта хүсэбэд.

«Татарский ключ» карьеро-управлениин парторг В. П. Кашин залуушуулые халуунаар амаршалhан, ниитын ажабайдалда тэдэнэй дүүргэдэг үүргэ тухай хэлэhэн байна. Һургуулиин пионернүүд багахан концерт табижа, сугларагшадые урмашуулаа. С. Савельев, М. Мансурова гэгшэдэй «Энеэбхилэл» гэhэн дуу гүйсэдхэхэдэ, нэрьемэ альга ташалган болоо. Мүн лэ И. Яковлева Л. Шемелина хоёрой хангюурдаhан «Тохорюунууд» гэhэн дуун бултанда hайшаагдаа.

Һургуули дүүргэгшэдэй зүгhөө В. Мордясова үгэ хэлэhэн байна.

Л. ВИЛЬМОВА.

ДОЛООДОХИ НОМ

Хизаар ороноо шэнжэлгын Хяагтын музей «Байгал шадарай ургамалнууд» гэhэн долоодохи номоо хэблүүлбэ. Тус суглуулбари элдэб олон ургамалнуудай таблица, зурагуудтайгаар хэблэгдэhэн байна.

Ленинградай «Наука» гэжэ хэблэлээр тус ном бэлдэгдэжэ, үргэн олон уншагшадта эльгээгдэбэ. Профессор Грубовай оролдолгын ашаар хэблэгдэhэн энэ ном научна хүдэлмэрилэгшэд, хизаар ороноо шэнжэлэгшэд болон институдуудай студентнэртэ туhатай байхань мэдээжэ.

Р. ТУГУТОВ.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ҮДЭШЭ

Баунтын аймагай Джилиндын-Адагай хүдөөгэй соёлой байшанда эхэнэрнүүдтэ зорюулагдаhан үдэшэ үнгэргэгдөө. Энэ хэмжээ ябуулга Эхэнэрнүүдэй соведэй үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн байгаа.

Сугларагшадай урда hургуулиин директор Я. Л. Очиров амаршалгын үгэ хэлээ. Удаань хүдөө ажахын ба үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ Хүндэлэлэй грамота, бэлэгүүд барюулагдаа. Түрүүшүүлэй зэргэдэ ябадаг П. А. Воронина, М. Н. Плотникова, А. К. Беспалова гэгшэд шангуудта хүртэбэ.

«Тайгын галнууд» гэhэн уран hайханай коллективэй артистнар концерт табижа, харагшадые ехэтэ урмашуулаа. Эхэнэрнүүдтэ зорюулагдаhан дуу, шүлэгүүд ханхинажа, хатар, танца гүйсэдхэгдөө.

Үдэшын түгэсхэлдэ сайлалга эмхидхэгдэжэ, хүхюун, зугаа, хөөрэлдөөн орой болотор дэлгэрбэ.

А. ЦЫРЕНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: КПСС-эй XXV съезд тухай информационно мэдээсэл. Съездын хүдэлмэри тухай ТАСС-ай материал. Улаан-Үдын мебель хэдэг, модо болбосоруулдаг комбинадта болоhон митинг тухай Ю. Будаеван статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. Съездын хүдэлмэри тухай ТАСС-ай материал (түгэсхэл). КПСС-эй XXV съездын мандатна комиссиин элидхэл. «Коммунистнуудhaa жэшээ абанабди» — ТАСС-ай материал.

Гурбадахи хуудаhанда. «Ажалай ветеран» — Р. Макальскаягай зураглал. «Правда Бурятии» газетын редакциин ба арадай хиналтын шалгалтын бригадын материал. «Хүн зоной аша туhада» — В. Муруевагай статья.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Л. Мартыновагай корреспонденци. «Аймагай газетэнүүд мэдээсэнэ» — суглуулбари. Хилын саанапаа абтаhан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

МЭРГЭШҮҮЛ ТОДОРБО

Түрэл партиин XXV съездэдэ зорюулагдажа, hур харбалгаар «Спартак» бүлгэмэй областной соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө нэмэлмурысөөн Улаан-Үдэ хотодо, колхозно түбэй дэлгүүр соо болобо.

Энэ мүрысөөндэ дүшөөд мэргэшүүл, эдэнэй дунда манай бэрхэ hуршад Д. Очирова, Д. Дансаранов, А. Бутхаев болон бусад хабаадаhан байна.

Эдэнэр бултадаа 30, мүн 50 метрhээ сагаалса харбаба. «Спартагай» түлөөлэгшэ спортын мастерта кандидат Лариса Эрдынеева эхэнэрнүүдэй дундаhаа 50 метртэ шалгаржа, бүлгэмэйнгөө чемпион болоо. «Трудай» түлөөлэгшэ спортын мастер Светлана Тараскина — хоёрдохи, Надежда Эрдынеева («Спартак») гурбадахи hууринуудые эзэлбэ.

30 метрэй зайhaа харбаhан Надежда Эрдынеева 304 очко абажа, Ларисаhaа гурбан очкогоор түрүүлhэн байна.

50 метр. Эндэ эрэшүүлэй дунда hонирхолтой шанга тэмсэл болобо. Баргажанай аймагай Уланай дунда hургуулиин багша спортын мастерта кандидат Будажаб Цыдыпов бэлэдхэл hайнтай байhанаа харуулаа. Тэрэ 304 очко абажа эрхимлэбэ. Спортын мастернууд Аркадий Бутхаев, Дандар Дансаранов удаадахи hууринуудта гараhан байна. Уланай дунда hургуулиин арбадахи классай hурагша эхинhээ хойшо hайнаар харбажа, 287 очкотой дүрбэдэхи hуури эзэлээ. Тренер Д.-Н. Эрдынеев энэ талаар схэ габьяатай.

30 метртэ спортын ветеран Д. Дансаранов А. Бутхаев хоёрой хоорондо шанга тулалдаан болобо. Һүүлшын харбалгануудта урагшатай байhан Д. Дансаранов нүгөөдэhөө 5 очкогоор уридалажа, илаhан байна.

Хүбүүдэй дундаhaа — Уланай дунда hургуулиин 8-дахи классай hурагша Костя Эрдынеев («Спартак»), басагад соохоо «Буревестнигэй» түлөөлэгшэ Таня Никонова эрхимлээ.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

СПОРТ

ТЕЛЕВИДЕНИ

Февралиин 29-hөө мартын 7 болото

ВОСКРЕСЕНИ, 29

«Орбита». 08.10—«Үхибүүдтэ — фильм». «Боба и слон» (үнгэтэ). 09.15—«Дуун, романс, вальс» (үнгэтэ). 9.40—Шэнэ hонин. 09.50—Забhарлалга. 10.00 Мультфильм (үнгэтэ). 10.15 — «Номой таг». 10.45—**КПСС-эй XXV съездэдэ ерэhэн хари гүрэнэй айлшад** —(үнгэтэ). 11.15—Искусствын уран бэлигтэнэй концерт (үнгэтэ). 12.00—**КПСС-эй XXV съезд дээрэ** (үнгэтэ). 12.30—«Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 13.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.00—«Цирк, цирк, цирк» (үнгэтэ). 14.50—Забhарлалга. 15.00—«Булта юумэ ойлгохо дуратайб»—киножурнал (үнгэтэ). 15.10—Мультфильмнүүд харуулагдаха. 15.40—«Киногоор аяншалгын клуб» (үнгэтэ). 16.40—М. Исаковскиин авторска үдэшэ (үнгэтэ). 18.00—«Время». **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.** 19.00—Хоккей. ЦСКА—«Торпедо». 21.15—Забhарлалга. 21.25—«Уран шүлэг». «Парти манай хэрэгые мүнхэлнэ» (үнгэтэ). 21.50—«Дуун, романс, вальс» (үнгэтэ). 22.15—«Хүдөөгэй час». 23.15—Искусствын уран бэлигтэнэй концерт (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ПОНЕДЕЛЬНИК, 1

«Орбита». 09.20 — Шэнэ hонин. 09.30 — «Уран гартан» (үнгэтэ). 10.00 — Совет дуунай концерт (үнгэтэ). 10.25 — «Надежда» — уран hайханай фильм. 12.00 — Шэнэ hонин. 12.10 — Н. Мясковский. № 5-дахи симфони» (үнгэтэ). 12.45 — «Уран шүлэгүүд», «Партия — Бессмертие нашего дела» (үнгэтэ). 13.20 — «Неждановагай үйлсэдэ», Н. А. Обуховагай дурдалгануудhaa (үнгэтэ). 14.50 — Забhарлалга. 15.00—**КПСС-эй XXV съезд дээрэ** (үнгэтэ). 16.00 — «Протокол одного заседания». М. Горькиин нэрэмжэтэ Ленинградай драмын Ехэ театрай зүжэг (үнгэтэ) түрүүшынхеэ харуулагдаха. 18.15 — «Время». 19.00 — «Неждановагай үйлсэдэ» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 20.30—«Ажалай шэн габьяагай тэмдэг» (гурбадахи дамжуулга).

«Орбита». 21.00 — **КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэл** (үнгэтэ). 21.30 — Г. Свиридов. Романснууд. Н. Огренич дуулаха (үнгэтэ). 21.45 — «Протокол одного заседания» М. Горькиин нэрэмжэтэ Ленинградай драмын Ехэ театрай зүжэг (үнгэтэ). 21.00 — «Время». **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Хонхо» гэжэ hурагшадта зорюулагдаhан тележурнал (буряадаар). 19.20 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 19.40 — Ахалагша классайхидта зорюулагдаhан «Альтаир» гэжэ телевизионно клуб. 20.10 — Монголой Арадай-Революционно партиин 55 жэл (буряадаар).

«Орбита». 20.30 — «За каждым из вас — открытие» — баримтата фильм (үнгэтэ). 20.50 — Забhарлалга.

ВТОРНИК, 2

«Орбита». 09.20 — Шэнэ hонин. 09.30 — «Горнистнууд, харюусагты!» (үнгэтэ). 10.15 — «Москва тухай шүлэгүүд ба дуунууд» (үнгэтэ). 10.30 — «А ну-ка, девушки!» (үнгэтэ). 12.00 — **КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэл** (үнгэтэ). 12.30 — «Главный день жизни» — телевизионно баримтата фильм (үнгэтэ) түрүүшынхеэ харуулагдаха. 13.30 — «Үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильм». Телевизионно бага метражна уран hайханай фильмнүүдэй программа (үнгэтэ). 14.30—Осиповой нэрэмжэтэ Гүрэнэй ород арадай оркестр наадаха (үнгэтэ). 14.50 — Забhарлалга. 15.00 — **КПСС-эй XXV съезд дээрэ** (үнгэтэ). 16.00 — Гүрэнэй Кубаниин арадай хоорой концерт (үнгэтэ). 16.45 — И. С. Тургеневэй «Вешние воды» гэhэн повестёор «Фантазия» гэжэ телевизионно уран hайханай фильм (түрүүшынхеэ харуулагдаха, үнгэтэ). 18.00—«Время». **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.** 19.00 — «А ну-ка, девушки!» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 20.30 — «Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагшад».

«Орбита». 21.00 — **КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэл** (үнгэтэ). 21.30 — Ф. Шубертын полонезүүд (үнгэтэ). 21.45 — «Главный день жизни» — баримтата фильм (үнгэтэ). 22.45 — «Фантазия» — уран hайханай фильм (үнгэтэ). 24.00 — «Время». **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.20 — Телевизионно hонин. 18.40 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.00 — «Экран» гэжэ телевизионно суглуулбари.

«Орбита». 20.30 — Концерт (үнгэтэ). 20.50 — Забhарлалга.

СРЕДА, 3

«Орбита». 09.20 — Шэнэ hонин. 09.30 — «Залуушуулай адресууд». 10.25 — — «Театральна уулзалганууд» (үнгэтэ). 12.00 — **КПСС-эй XXV съезд дээрэ** (үнгэтэ). 12.30 — «Мүнөө сагай эрдэм наука» (үнгэтэ). 13.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильм. «Тимур и его команда» — уран hайханай фильм. 14.15 — Штраусай вальснууд (үнгэтэ). 14.50 — Забhарлалга. 15.00 — **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.** 16.00 — Залуушуулда зорюулагдаhан хүгжэмтэ үдэшэ. Д. Шостакович. «Арбан хоёрдохи симфони» (үнгэтэ). 16.55 — Телевизионно баримтата фильм (үнгэтэ). 18.00 — «Время». **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.**

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Прогресс» гэжэ тележурнал. Урлан шарижуулагшадай ба ухаалан зохёогшодой конкурсын дүн.

«Орбита». 19.30 — ССР-эй Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай 200 жэлэй ойдо зорюулагдаhан, Ехэ театрай балет (үнгэтэ). 20.50 — Забhарлалга. 21.00 — **КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэл** (үнгэтэ). 21.40 — **КПСС-эй XXV съездын делегадуудтай уулзалга** (үнгэтэ). 22.00 — «Залуушуулда зорюулагдаhан хүгжэмтэ үдэшэ» (үнгэтэ). 22.55 — Телевизионно фильм (үнгэтэ). 24.00 — «Время». **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.** 01.00 — Футболоор Европын чемпионуудай кубок. «Динамо» (К) — «Сент-Этьенн» (Франция). Симферопольhoo дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — «Мүнөө сагай эрдэм наука» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.30 — Үхибүүдтэ зорюулагдаhан «Расскажите пожалуйста...». 19.55 — Телевизионно hонин. 20.15 — «Буряадай уран зураашадай мастерской соо».

ЧЕТВЕРГ, 4

«Орбита». 09.20 — Шэнэ hонин. 09.30 — РСФСР-эй Гүрэнэй духовой оркестрэй концерт (үнгэтэ). 10.00 — «Пламень багульника» — баримтата фильм (үнгэтэ). 10.30 — Останкинай концертын студи урина (үнгэтэ). 12.00 — **КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэл.** 12.30 — П. И. Чайковский. Оркестрэй наадаха фортепианын нэгэдэхи концерт (үнгэтэ). 13.05 — Футболоор Европын чемпионуудай кубок. Динамо (К) «Сент-Этьенн» (Франци). 14.35 — **КПСС-эй XXV съездын делегадуудтай уулзалга** (үнгэтэ). 14.50 — Забhарлалга. 15.00 — **КПСС-эй XXV съезд дээрэ** (үнгэтэ). 16.00 — «Спортлотогой» тираж (үнгэтэ). 16.15 — «Экран дээрэ-кинокомеди». «Весна» — уран hайханай фильм. 18.00 — **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.** 19.00 — Футболоор Европын чемпионуудай кубок. «Динамо» (К) — «Сент-Этьенн» (Франци). 20.30 — Щедрин «Озорные частушки» фильм-балет (үнгэтэ). 20.50—Забhарлалга. 21.00— **КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэл** (үнгэтэ). 21.30 — Кубаниин Гүрэнэй арадай хоорой концерт (үнгэтэ). 22.15 — «Экран дээрэ — кинокомеди». «Весна» — уран hайханай фильм. 24.00 — **КПСС-эй XXV съездын делегадуудта зорюулагдаhан концерт. Кремльдэхи съезднүүдэй Ордонhoo дамжуулагдаха** (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Телевизионно hонин. 19.20 — «Танай бэшэгүүдээр». 19.45 — «Шэнэ байдал эдэбхитэйгээр зохёон байгуулагшад» гэhэн дамжуулга (буряадаар).

ПЯТНИЦА, 5

«Орбита». 09.20 — Шэнэ hонин. 09.50 — «Хүбүүд, урагшаа!» (үнгэтэ). 10.30—«Уран зохёолшын үгэ». 10.45 — **КПСС-эй XXV съездын делегадуудта зорюулагдаhан концерт** (үнгэтэ). 12.00 — **КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэл** (үнгэтэ). 12.30 — **КПСС-эй XXV съездын делегадуудта зорюулагдаhан концертын үргэлжэлэл** (үнгэтэ). 13.45 — **КПСС-эй XXV съездын делегадуудтай уулзалга.** 14.15 — Хоккейгоор СССР-эй чемпионат. «...мо» (М) — «Спартак» (...хи үе). 14.50 — Забhарлалга. 15.00 — **КПСС-эй XXV съезд дээрэ** (үнгэтэ). 16... — Концерт (үнгэтэ). 16... **КПСС-эй XXV съезд** ... (үнгэтэ). 17.05 — С. Прокофьев. «Долоодохи симфони». 17.30 — Совет поэдүүдэй шүлэгүүд (үнгэтэ). 17... Г. Свиридовэй романсууд. Н. Огренич дуулаха (...). 18.00 — «Время». **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.** 19... «Номой таг». 19.30 **КПСС-эй XXV съездын делегадуудта зорюулагдаhан концерт** (үнгэтэ). 20... Забhарлалга. 21.00 **КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэл** (үнгэтэ). 21.30 **КПСС-эй XXV съездын делегадуудта зорюулагдаhан концертын үргэлжэлэл** (үнгэтэ). 22.45 — **КПСС-эй XXV съездын делегадуудтай уулзалга** (үнгэтэ). 23.15 Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Динамо» (М) — «Спартак» (3-дахи үе). 23.50 Совет поэдүүдэй шүлэгүүд (үнгэтэ). 24.00 — «Время». **КПСС-эй XXV съезд дээрэ.**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30 — ...бүүдтэ зорюулагдаhан ...жуулга. 18.55 — Телевизионно hонин. 19.15 «Улаан-Үдэ хотын ...ма». 19.55 — «Хүндэтэ ...нэрнүүд, hайндэрөөр!». Телевизор харагшадай ...лаар концерт. 20.55 — ...нэрнүүдтэ зорюулагдаhан «Сэсэг» гэжэ телевизионно концерт.

СУББОТО, 6

«Орбита». 09.20 — ... hонин. 09.30 — Мультфильмнүүдэй программа (үнгэтэ). 10.00 — «Лето ...нается зимой» — ... фильм. 10.15 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. Хоёр хоерооро ...тиралга. Швециhээ ...жуулга (үнгэтэ). 12.00 **КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри тухай мэдээсэл** (үнгэтэ). 12.50 — «Ан... тадай ажамидарал» (үнгэтэ). 13.30— «Хани нэгэ...» — телевизионно журнал. 14.00 — «Новь таёжной реки» — телевизионно баримтата фильм (үнгэтэ). 14.20. «Үглөөнэй почта». Хүгжэмтэ программа (үнгэтэ). 14.50 — Забhарлалга. 15.00 — Мэдээсэлэй программа (үнгэтэ). 16.00 Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. Спорт... хатар. (үнгэтэ). 17... Элүүр энхэ байлга... нордэлгэрэнгы програм... (үнгэтэ). 18.00 — «Время». **КПСС-эй XXV съезд** ... 19.00 — «Повесть о ...щине» — уран hайханай фильм, (үнгэтэ). 20.35 — Забhарлалга. 20.45 — С веком наравне» — баримтата фильм. (үнгэтэ). 21.35 — Осиповой нэрэмжэтэ Гүрэнэй ород арадай оркестр наадаха (үнгэтэ). 2... — **Мартын 3-да Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын hайндэртэ зорюулагдаhан суглаан.** «Любовью за любовь» гэhэн ССР Союзай гүрэнэй академическа ... театрай зүжэг, хүгжэм Т. Хренниковэй. Забhарлалгын үедэ «Время» (үнгэтэ).

ВОСКРЕСЕНИ, 7

«Орбита». 07.40 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. Произвольно программа. Швециhээ дамжуулга (үнгэтэ). 09.10—Забhарлалга. 09... — «Любовью за любовь» ССР Союзай Гүрэнэй академическа Ехэ театрай зүжэг, хүгжэмынь Т. Хренниковэй (үнгэтэ). 10.50 — «Свой ... рень» — уран hайханай фильм (үнгэтэ). 12.00— ...нэ hонин. 12.10 — «Васса Микулишна» — ... фильм (үнгэтэ). 12... «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.00 — ...гэн атлетикээр СССР-эй ...луулагдамал команда ... США-гай команда ...градhaa дамжуулга (үнгэтэ). 14.35. — Концерт (үнгэтэ). 14.50 — Забhарлалга. ... — «Киногоор аяншалгын клуб» (үнгэтэ). 16.10 Искуствын мастернуудай концерт (үнгэтэ). 18.00 «Время». 18.30 — Фигурна халтиралгаар дэлхэйн чемпионат. Эхэнэрнүүд. Швециhээ дамжуулга (үнгэтэ). 19... —«Хүдөөгэй час». 20... Забhарлалга. 21.00 — Шэнэ hонин. 21.15. « А на ... Суздальской» — баримтата фильм. 21.30 — Хоккейгоор СССР-эй чемпионат ЦСКА —«Динамо» (М), (үнгэтэ). 23.45 — Концерт (үнгэтэ). 24.00 — «Время» КПСС-эй XXV съезд дээрэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-..., зам. редактора—2-62-62, отв. секретаря—2-50-52, секретариат — 2-66-76. отделы: партийной жизни — 2-..., сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-32, промышленности и строительства 2-61-35, советского строительства и быта—2-..., культуры и школ— 2-60-21, писем и селькоров — 2-..., информации — 2-34-05. общественная приёмная 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-03386. Заказ № 0...